

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה 1 (תשס"ב)

מאמרים נבחרים משכונות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

תזריע

זהר המבואר
הפֿתַר וְהַכְבוֹד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מצלי ברכה'

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

תזריע

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

מאמר מן אלקי הבעל שם טוב זללה"ה, 'לעולם
ה' דברך נצב בשמים' (תהלים קיט פט), שאם אמן עושה
פלי איז הכלי אינו צריך לאמן, אבל מלה עליון, דבור 'הי
רקיע' (בראשית א ו) תמיד 'נצב בשמים' והוא בהשגחתו
ובכח שפעו שמשפיע בכל רגע להחיות העולמות על ידי
זה הם חיים וקיימים

(היכל הברכה בראשית)

אוצר פניני החסידות

- א **אמרי יהודה** | על האדם לעגן בעצמו היטב ואז ימצא הסרונותיו
- א **עטרת ישראל** | רמז לאדם המשקע בחמירות והבלי העולם ולפתע מדמה בנפשו שגם הוא מעובדי ה' ומחמת זאת מתנאה
- ב **רביד הזקב** | יש לבדק האם ההתלהבות מגיעה מצד הקדושהו על ידי הצדיק אפשר להבחין בכך
- ג **אמרי נעם** | ירידה מהמדורגה והתלהבות ראשונה אינה הוכחה שהמדורגה הראשונה לא הייתה אמתית אלא היא כדי שיוסיף ויתעלה ויתחזק מחדש
- ד **בתנת פסים** | הסימן לידע האם נפשו קשורה בעולם החיים הוא פאשר נפשו חשקה בתורה ומעשים טובים
- ד **לקוטי תורה** | באור ענני אשה מורעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה בעבודת ה'
- ו **פתוחי חותם** | הנאה כאלו דוחק רגלי שכינה
- ו **לקוטי שיחות** | משיח נקרא 'מצרע' להורות על מעלתו הגדולה שיהיה אדם השלם שהשלים כל בריוי הגוף והנפש וחסר לו רק ברוח הצינונית
- ז **אמרי יוסף** | הצרוע רואה שהצדיק שפל ושבור בעיני עצמו ועל ידי זה שב גם הוא בתשובה שלמה
- י **נעם אלימלך** | על אף שיש לאדם קשיות על הצדיק קדשת הצדיק תטהרהו
- י **מבשר צדק** | הדרכה לבעל תשובה פיצד לא יחזר לקלקולו ויסיענו השם יתברך
- יא **פתוחי חותם** | רמז הקפדנות והכפס במראות הנגעים קפדנות מביאה לידי כפס
- יב **פתוחי חותם** | כפי המעשים הטובים עושים לבוש לנשמת האדם וכשחוטא פוגם בו
- יב **דעת משה** | 'החדש הזה לכם' רמז שבכל ר"ח ניסוך מחליפין השרים בשמים כדי להראות שאינם ברושות עצמם הכח להחלפתם ביד הצדיקים
- יג **יסוד ונרש העבודה** | השמחה והתשוקה מיום ראש חדש ניסוך ואילך
- יג **נעם מגדים** | בחדש ניסוך קל לקנות הקדשה
- יד **בית ישראל** | ברכת האילנות רמז לפריחת האדם
- יד **בארות המים** | מדוע ת"ק נקט 'מים' ורבו שמעון בן גמליאל 'שבתות'
- טז **ערוגת הבשם** | חשיבות למודי הלכות פסח! ההכנה למצות חג הפסח הם על ידי למודי ההלכות

אוצרות גאוני הדורות

- טז **אמרי שמעון** | חטא האכילה מעץ הדעת גרם לקלוקל בבריאה
- יז **חמדת ישראל** | יטהר עצמו מהעברות ואחר כך יעשה מצות
- יח **שני לוחות הברית** | המספר לשון הרע נפשו מצרעת
- יח **חוט של חסד** | תחלת ביאת הנגע על עור הבשר מבחוץ
- יח **דברי שלמה** | למוד התורה מגן מפני הצרעת
- יח **פני יוסף** | שמחת כפרת העונות על ידי נגע הצרעת
- יט **ישירי משה** | אף שהיה משה כהן לא היה יכול לפסוק בדיני נגעים
- כ **מלא העומר** | ראיה השנייה של הכהן שלא השתנה הנגע מפאת צערו של הצרוע
- כ **אמרי ברוך** | הסיני הכף לצד זכות
- כ **שיח השדה** | הסגרת המצרע מתקנת קשמתנתק בלבו מהבריות ושב בתשובה
- כא **תפארת אבות** | הבטת הכהן על הנגע ולא על בעל הנגע
- כא **אור התורה** | ביאת הנגע על האדם שמוא לבוא אל הצדיק
- כב **מכתם לוד** | טמאת שקחת יום המיתה
- כב **מדדו של ש"ם** | תשובה של אהבה לאחר עשיית תשובה מיראה
- כב **קול יעקב** | רשם של טמאה מי שעומד במקום אחד ואינו מתעלה בכל יום ויום
- כג **קול יעקב** | ביאת הנגעים בעבור הגאון
- כג **תורת אהרן** | נגעים שבחוץ לארץ ישורים של אהבה
- כג **דברי שאול** | כפרת הדל תלויה בכהן
- כד **נמכר יוסף** | חביבות קרובות העניות מפאת הכהן המקריב
- כד **פרי העץ** | כפרת קרבו העוף רק מצד מדת החסד
- כה **מעשי צדיקים**
- לג **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- לז **זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת תזריע

דרכי העבודה האמתית

אמרי יהודה

רבי יהודה ליבוש מבערזאן זיע"א
על האדם לעיניו בעצמו היטב ואז ימצא
חסרונותיו

שמעתי מאדמו"ר הקדוש מסאנץ ז"ל, שספר מצדיק אחד שהיה מביט בספר ארחות צדיקים וראה שאין שום מדה הפתובה שם שלא יהיה בו, כי הוא קיים הכל. ואחר כך חשב בדעתו – הלא הספר הזה עבור כל אדם הוא, לכן הביט בו שנית ביותר דיוק ושפלות, עד שראה בעצמו שלא קיים שום דבר הפתוב שם.

ופרש בזה אדמו"ר הנ"ל הפתוב אשה כי תזריע וילדה זכר (יב ב), היינו מי שיהיה בעיני עצמו בחינת 'זכר', שהוא בחינה גדולה שקיים הכל, אז וטמאה שבעת ימים – היינו עיניו על עצמו וידין את עצמו, עד שראה שלא עשה כלום ושעדין טמא הוא בהשבע מדות, ובזה יוכל למול ערלתו ערלת הלב, וזה וכיום השמיני ימול בשר ערלתו (פסוק א), עד כאן, דברי פי חכם חן (פרשת יתרו):

עטרת ישראל

רבי ישראל מאהפאלי זיע"א

המו לאדם המשקע בחמירות והבלי העולם ולפתע מדמה בנפשו שגם הוא מעובדי ה' ומחמת זאת מתגאה

שמעתי ממורי הקדוש והטהור צדיק יסוד עולם, הוא ניהו מר גיסי הרב רבי שלום מפארובישט נשמתו בגנזי מרומים זי"ע,

שאמר על פסוק אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וכו' (יב ב), שיש מאנשי החמר המשקעים בחמירות ובהבלי עולם הזה והולכים במועצותיהם ובשרירות לבם איש הישר בעיניו יעשה והטמאה חפף עליו כל היום.

ובפתע פתאום ידמה בנפשו אשר הוא גם כן מעובדי השם וכי עשה תשובה כפי שכלו המגשם, ויבעבור זה יש לו גבה לב ודומה בעיניו כי זה התנשאות הנפש, וזהו זאת. או שנדמה לו דבקות והתקשרות והתחברות בה', וזהו ספחת.

או שנדמה לו בהירות המוח והלב, וזהו בהרת. ובאמת הכל הבל, וזה מפתוי היצר הרע וכל פת דיליה כפי שלא נפיר חסרונו לעולם, וזהו והיה בעור בשרו לנגע צרעת.

עליו לבא לפני חכמי הדור שיכירו את דרגת פגמי נפשו ויתקנוהו תקון גמור

ויש ארבעה מראות נגעים נגד הארבע יסודות, אשר יעשה האדם לחטא בהנה, שכל המדות רעים נמשכים מהארבע יסודות. לכן העצה לזה והובא אל אהרן הכהן וכו', פרוש שיבא לפני חכמי הדור, הם הפהנים הנגשים אל ה'.

וראה הכהן את הנגע (פסוק א) – פרוש שהחכם מסתכל ורואה בעין שכלו על האיש הזה על פי הבחינות הידועים לו, לפעמים עשהו טמא מחלט, ולפעמים טמא מסגר שבעת ימים לטהר השבע מדות אשר פגם בהם, ולפעמים צריך שתי הסגרות על פי מדותיו, עד שמתקן אותו בתקון הראוי לו, ואזי וטהרו

החסיד רבי פישל סופר – שילף עמו לאדומו"ר לפריטיטיק לכבוד איש אלקי רבי רבי מענדלי זי"ע, והלכו כל הלילה ארבע פרסאות, וכאור הבקר באו לרבי רבי מענדלי.

וכאשר ראה אותם הרבי, שאל את הרב מראפטישיץ, מה אתם עושים בכאן כל כך בהשכמה, השלום לכם ושלום לבני ביתכם, ואמר לו שלום, והתחיל לבכות מאד, עד כי הגדיל וספר לו המעשה.

והלך הרב האלקי מוהר"ם וצ"ל עם הרב הקדוש מראפטישיץ לחדר מיוחד, ואמר לו, יאמר מר נא התורה לפני ואדע אם הוא דרך השם או חס ושלום להפוך. וכאשר אמר וספר וחוזר בפניו התורה, הבה על כתפיו והראה לו אהבה, ואמר להרב מראפטישיץ, אשרי לכם אשרי חלקיכם שברוך ה' הגעתם למדרגה גדולה בדרך השם ולגלות רזין דאורייתא.

הרמז בפסוקי הפרשה

על כן ידע כל אדם עד היכן הדברים מגיעים. ועל כן מלמד התורה הקדושה: אדם יג א, רצה לומר באם שלא תגיע לבחינת איש שהוא בחינה העליונה, כמה דאת אמר והאיש משה כו', ותהיה בבחינת אדם שהוא גם כן בחינה גדולה.

כי יהיה בעור בשרו, בתורתו של רבי מאיר היה כתיב פתנות אור באלף ובאותיות אחה"ע מתחלפים אלף בעי"ן, ורצונו לומר שיהיה בבשרו אינה אור הקדוש.

שאת ראשי תבות ש'בת א'ם ת'שמרו, או ספחתי נא אל אחת הפהנות, או בהרת לשון בהירות, כמו אור בהיר בשתקים, עין בספר נעם אלימלך הקדוש שפרש כן. רצה לומר אם נודמן לאדם בשבת קדש אינה דבקות או בעשית אינה מצוה יש לו בהירות ודבקות,

הכחו, שממשיך עליו רוח טהרה וקדשה ונעשה בו צורפים חדשים, מנגע – ענג, ומפשע – שפע, ומעון – ענו, וממנות – תום, פידוע לידעים. עד כאן דבריו הקדושים, ושפתים יושק ודפח"ח:

רבי הנה

רבי ישראל דב מיאטיניצא זיע"א

יש לבדק האם ההתלהבות מגיעה מצד הקדשה | על ידי הצדיק אפשר להבחין בכך

הנה התורה היא נצחית ושיכוחת בכל מקום ובכל אדם ובכל זמן ומלמדת לאדם דעת, דהנה ידוע בבני אדם אשר אין להם הנחה לשבת קדש בערב שבת או לאיזה דבר מצוה, וכשיגיע שבת קדש או כשבא לעשות איזה מצוה או תורה או תפלה, עם כל זה לבו בוער בקרבו בקדשת שבת קדש או בעשית המצוה.

על כן התורה מלמד אותנו, דיש לאדם הנה לפשפש במעשיו ולבדק בחרין יסדקין אם הם התלהבות הוא מסטרא דקדושה או חס ושלום בא מאיזה צד אחר רחמנא לצלן, ועצה היעוצה לזה שילך לצדיק הדור והוא יגיד לו האמת אם הוא מסטרא דקדושה.

מעשה נורא מהרה"ק מרופשיץ זיע"א

וכאשר שמעתי בשם אדומו"ר הרב הקדוש מראפטישיץ זי"ע, אשר פעם בסעודה שלישית של שבת קדש אמר תורה וגלה רזין דאורייתא, וספר לי איש אחד ירא שמים, שאחר הסעודה שלישית בכה מאד, היות שגלה בשלש סעודות רזין דאורייתא והוא יודע שפלותו שאינו ראוי לכך, וירא לנפשו אולי הוא חס ושלום מצד אחר.

וספר לי האיש הנ"ל, שתכף בליל מוצאי שבת קדש בקש מאת האיש – הוא

אולם בעת אָרכוּ לוֹ הַיָּמִים בְּהַתְנַהֲגוּתוֹ הַטּוֹבִים וְכִי הוּא רָגִיל בָּהֶם, יִדְמָה בְּנַפְשׁוֹ כִּי נִפְל מִמְדַּרְגָּתוֹ מֵאֲשֶׁר הָיָה לְפָנָיו, כִּי אֵין חֶזֶק בְּחַסִּידוּת מִתְחַלְתּוֹ, וּמַעֲצָב מְאֹד עַל זֶה וְחוֹשֵׁב אֲשֶׁר בְּיָדָיו לֹא הָיָה לְכַבּוֹ שְׁלֵם בְּתַקוּן הַמְדוּת כְּרְאוּי, וְאוּלַי הָיָה אֵיזָה שְׂמִיךְ פְּסוּל וּפְנִיָּה וְגֵאוּת מְזוּה, וְכִמּוֹ שֶׁפְּתַב הַגְּאוּן הַקְּדוֹשׁ בְּעַל הַפְּלֵאָה בְּפִסּוּק 'יַעֲלוּ שָׁמַיִם יָרְדוּ תְהוֹמוֹת' (תהלים קז כו).

וְאִמְנָם לֵב הַמְשַׁכֵּיל יָבִין, אֲשֶׁר זֹאת הַיְרִידָה הוּא לְצַדִּיק הַעֲלֵיָה כְּדִי לְהַתְחַזֵּק מִחֲדָשׁ לְעוֹרֵר לְבוֹ לְאַהֲבַת ה' וְלִירְאָתוֹ וְיִתְעַנֵּג בְּעִבּוּדוֹתוֹ מִחֲדָשׁ, כִּי תַעֲנוּג תְּמִידִי אֵינוֹ תַעֲנוּג כָּלֵל, וְהוּא כְּעֵין שְׁאֲמָרוֹ חו"ל (נדה לא:) מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תּוֹרָה נְדָה לְשִׁבְעָה כְּדִי לְחַבְּבָהּ עַל בְּעֵלָהּ בְּשַׁעָה רִאשׁוֹנָה.

הַרְמֵז בְּפִסּוּקֵי הַפָּרָשָׁה

וְזֶה 'אִשָּׁה כִּי תִזְרִיע'. אִשָּׁה נִקְרָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר 'אִשָּׁה יִרְאֵת ה'', כִּי תִזְרִיעַ הֵינּוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָדָם נִקְרָא בְּשֵׁם זִרְיָעָה, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוֹ חו"ל (ב"ר ל ו) תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צְדִיקִים מַעֲשִׂים טוֹבִים.

וַיִּלְדָּה זָכָר הֵינּוּ שְׁנוֹתַיִן הַשְּׂפָעָה לְעוֹלָמוֹת הַעֲלִיּוֹנִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, עַל דֶּרֶךְ 'תְּנוּ עֵז לְאַלְהֵיכֶם' (תהלים סח לה), יִשְׂרָאֵל מוֹסִיפִין כַּח בְּפִמְלֵאָה שֶׁל מַעֲלָה (איכ"ר א לג), וְעַם כָּל זֶה וְטִמְאָה שִׁבְעַת יָמִים, אַחֵר כִּף יָפַל מִמְדַּרְגָּתוֹ וְנִדְמָה לְהָאָדָם שֶׁטִּמְא זַ"ן מְדוּתָיו וְלֹא פָּעַל כָּלֵל בְּתַקוּנָיו שְׁלוֹ.

וְאִמְרָה תּוֹרָה, לְכַל יִתְעַצֵּב הָאָדָם עַל זֶה, כִּי כִימֵי נְדַת דוּתָה כו', הֵינּוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּדָּה אֲסוּרָה מִטַּעַם לְחַבְּבָהּ עַל בְּעֵלָהּ בְּשַׁעָה רִאשׁוֹנָה, כֵּן הַתְנַהֲגוּת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ זֶה כְּנ"ל:

אֲזִי יָרָא לְנַפְשׁוֹ אוּלַי חַס וְשְׁלוֹם הוּא מַצִּד אַחֵר.

וְזוֹהוּ שְׁאֲמָרָה הַתּוֹרָה וְהִיא כְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנַגַע צְרַעַת, אֵין וְהִיא אֶלָּא לְשׁוֹן שְׂמִחָה, רְצָה לֹמַר דְּהַשְׂמִיחָה הוּא לְפָנֵי הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא מַה שֶׁהָאָדָם נִכְנַע וְשִׁפַּל בְּעֵינָיו וּמְדַמָּה בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא נִגַע צְרַעַת חַס וְשְׁלוֹם.

לָזֶה נוֹתֵן לוֹ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עֶצֶה טוֹבָה: וְהוּכָא אַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, הֵינּוּ לְצְדִיק הַדּוֹר, אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים, רְצָה לֹמַר, וְעַל כֵּן לְפָנִים לְבָנֵי הַצְּדִיקִים – אִם אֵין לוֹ זְכִיָּה לְבוֹא לְהַצְּדִיק בְּעַצְמוֹ. הַשֵּׁם יִזְכְּנוּ לִילָף בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וְלֹא יִטְּהוּ אוֹתָנוּ הַיְצָר חַס וְשְׁלוֹם מְדַרְךְ הַשֵּׁם אָמֵן:

אִמְרֵי נַעֲמַן

רַבֵּי מֵאִיר מְדִינַת יְקוֹב זִיע"א

יְרִידָה מִמְּהֻרָּגָה וְהַתְּלַבְּבוּת רִאשׁוֹנָה אֵינָה הוֹכַחָה שֶׁהַמְּדַרְגָּה הִרְאשׁוֹנָה לֹא הִיָּתָה אֱמֶתִית אֶלָּא הִיא כְּדִי שִׁוְסִיף וְיִתְעַלֵּה וְיִתְחַזֵּק מִחֲדָשׁ

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיע כו'. יֵשׁ לְכַבֵּר עַל פִּי מַה דְּאִיתָא בְּסִפְרֵים, אֲשֶׁר מְדַרְךְ הָאָדָם הַרוּצָה לְבוֹא לְעִבְדוּת ה' וְיִתְחַזֵּק בְּחַסִּידוּת, וְיִתְחַזֵּק מְדוּתוֹ אֲשֶׁר פָּגַם בָּהֶם בִּימֵי נַעוּרָיו יָמִים חֲשֻׁכִים אֵין נִגְהָ לָהֶם, וּמִשְׁתוֹקֵק הָאָדָם לְחַזֵּן אוֹתָם וְלְהַאֲרִי הַמְדוּת שְׁלוֹ לְהַעֲלוֹתָם לְמַעֲלָה בְּמִסְלָה הַעוֹלָה בֵּית אֵל.

וּמִתְאֲמִין מְאֹד לְזַקְנָה בְּכָל דְּרָכָיו לְעִשׂוֹתָן בְּלִתֵּי לְהוֹ לְבַד, עַד אֲשֶׁר יִרְגִישׁ בְּנַפְשׁוֹ אֵיזָה הָאֲרַת שְׁכָל פְּנִימִי וְהַבְּגִדִים הַצּוֹאִים אֲשֶׁר לְבַשׁ בְּחֻטְאֵי סוּר וְחִלְפוּ מֵאֲתוֹ, וּבְכָל פַּעַם מְרַגֵּשׁ תּוֹסַפּוֹת קִדְשָׁה יוֹתֵר.

פרשת תזריע

אשה כי תזריע וילדה זכר (יב ב)

כתנת פסים

רבי יעקב יוסף מפולנאה זי"ע א

הסימן לירע האם נפשו קשורה בעולם החיים
הוא כאשר נפשו חשקה בתורה ומעשים טובים

עור יש לומר, דקבלתי ממורי שיש לידע
[אם הוא קשור] בעולם המיתה - אם
נפשו חשקה לדבר לשון הרע וליצנות, וכיוצא
בהפך, אם נפשו חשקה בתורה ובמעשים
טובים, אז ידע בנפשו שהוא קשור בעולם
החיים, ודברי פי חכם חן. ויבננו זה כתב
בספר ה' אשר לרבנו תם אם לבו חשק לעשות
הטוב ידע שהוא צדיק.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

ובזה יובן אשה כי תזריע, רצה לומר הצורה
המלבש בהמר הנקרא אשה, כי תזריע
רצה לומר ונפשו תזקה בתורה ובמעשים
טובים, ודאי ילדה זכר, הוא בעולם הרחמים
הנקרא זכר. ואם נקבה תלד, רצה לומר שנפשו
חשקה בהפך, אז הוא בעלמא דנוקבא שהוא
דין, על פן יאזר בגבור חלציו, וזהו שנאמר
אשה כי תזריע, אשר זכר, וק"ל:

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זי"ע א

באור ענין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש
מזריע תחלה יולדת נקבה בעבודת ה'

הנה אמרו רז"ל (ברכות סו) על פסוק 'אשה
כי תזריע וילדה זכר', אשה מזרעת
תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת
נקבה. וילהבין זה בעבודת ה', הנה נודע שפנסת

ישאל נקראת בשם אשה והקדוש ברוך הוא
נקרא בשם איש, וכמו שנאמר 'ביום ההוא
תקראי אישי כו' (הושע ב יח).

והנה כמו שבאיש ואשה על דרך משל אשה
מזרעת תחלה יולדת זכר, כך הנה
בכנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא, כשהאשה
היא כנסת ישראל מזרעת תחלה, הינו בחינת
אתערוהא דלתתא למלטה למעלה, בחינת ואל
אישך תשווקתך (בראשית ג טו), שהיא ענין הנקרא
בלשון הקבלה בשם העלאת מין נוקבין.

ואחר כך נמשך אתערוהא דלעלא והמשכת
מין דוקרין, אזי יולדת זכר, דהינו
שמוולדת בחינת אהבה בנשמות ישראל שמבחינת
דכר, דהינו בחינת אהבה רבה שהיא בחינת
'מי לי בשמים ועמך לא חפצתי' (תהלים עג כה),
פרוש אפלו מה שעמך בקרוב לך.

והינו מה שנאמר 'פי עמך מקור חיים' (תהלים
לז ט), שהם חיי העולם הבא ותענוג
אלקי שנמשך לנשמות בגן עדן להתענג על
ה' מחמת השגתם והשפלתם בהשגה והשפלה
מפלות מאד, ועם כל זה אין השגה זו מגעת
אלא בבחינת 'עמך' שהוא דכר הטפל ובטל
אצלך ולא אתה ממש.

כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל, אלא השגתם
הוא בבחינת זיו השכינה זיו והארה בעלמא,
ואי לזאת ועמך לא חפצתי, אלא האהבה
רבה היא לבטל ולכלל באור אין סוף ברוך
הוא ממש ולאשתאבא בגופא דמלכא שלמעלה
מעלה מבחינת זיו והארה.

והגם שבבחינה זו אי אפשר להיות על דרך
יושבין ונהנין מזיו, כי אם אדרבה
בחינת בטול במציאות וכבטול והתפללות הנר

הנפשו, ואינו חפץ לאשתאבא ולבטל בהתכללות גר באבוקה בעצמיות אור אין סוף ברוך הוא.

ונקראת בחינת אהבה זוטא זו בשם נקבה שדעתה קלה שעושה את הטפל עקר, דהינו על מנת לקבל פרס בשביל הלגרימיה שלו. וזהו נפשי איתך בלילה, שבחינת אהבה זו נקראת עדין לילה היא אהבה של חשף כו'.

וזהו הפרוש שפשהאשה מזרעת תחלה יולדת זכר. מה שאין בן איש מזריע תחלה יולדת נקבה. כי הנה נודע שהאהבה ויראה שהאדם מעורר בנפשו הם רק אתערוותא דלתמא לאהבה ויראה הבאים למלעלה בבחינת אתערוותא דלעלא.

ולכן אם האתערוותא דלתמא קדמה תחלה, שמיגע את עצמו להוליד אהבה ויראה מרוח בינתו כו', אזי נמשך האתערוותא דלעלא מבחינה ומדרגה גבוה מפנימית האור והחיות שמאיר אור אין סוף ברוך הוא בכנסת ישראל, ועל ידי זה יולדת זכר שיערה עליו רוח ממרום להיות האהבה בבחינת אהבה רבה למעלה מהשגת נפשו שיחפץ לפלל ולאשתאבא כו'.

אך לפעמים הגם שאין אתערוותא דלתמא מלמטה, עם כל זה נמשך אתערוותא דלעלא תחלה לעורר אתערוותא דלתמא, וזהו הנקרא איש מזריע תחלה. ואתערוותא דלעלא זו, פיון שנמשכה בלי אתערוותא דלתמא, אינה רק מבחינת חיצוניות האור והחיות שמאיר אין סוף ברוך הוא.

ולכן אף על פי שהיא מעוררת גם כן התהוות אתערוותא דלתמא ונעשה בחינת הולדה מאחר שיש אתערוותא דלעלא ואתערוותא דלתמא, אף ההולדה היא רק בחינת נקבה, שהוא האהבה זוטא הנ"ל לרוות צמאונה לבד,

באבוקה, אף על פי כן זה רצונה וחפצה, להתבטל במהותו ועצמותו מלהיות נהנין רק מזיו כו'.

ואהבה זו נקראת בחינת דכר כמו מעלת הזכר על הנקבה, פי נשים דעתן קלות, מה שאין בן הזכר שהוא בר דעת. וזהו שבחינת אהבה רבה הנ"ל נקראת דכר שהוא דעת חזק שבוחר העקר ולא הטפל, הגם שלא יהיה בבחינת יש כו'. ואינו חפץ הטפל, אף שיהיה נשאר על מהותו נהנין מזיו כו'.

ואף על פי שגם בחינה זו נקראת מקור חיים וכדאי כל יסורים דגיהנם בשביל ליתי לגן עדן, אפלו הכי הוא רק בחינת עמך פנ"ל ואינו ערוף כלל לגבי אור אין סוף ברוך הוא, כי ביו"ד נברא העולם הבא, שכל בחינת העולם הבא אינו אלא בחינת נקדה. ולכן לא יחפץ לעשות הטפל עקר בשביל הלגרימיה שלו.

וזהו הנקרא במשנה (אבות פ"א מ"ג) שלא על מנת לקבל פרס, שבחינת נהנין מזיו נקרא פרס, שאינו רק פרוסה, מלשון הלוא פרס לרעב לחמך (ישעיה נח ז), ולכן אינו חפץ בפרוסה זו וזיו זה, כי אם לאשתאבא בגופא דמלקא בבחינת בטול בעצמיות אור אין סוף ברוך הוא כו', אשר שם פרוסה הנ"ל כלא ממך חשיבי כטפה באוקינוס.

מה שאין בן בחינת יולדת נקבה זהו בחינת אהבה זוטא, שהאהבה היא על מנת לקבל פרס בגן עדן, דהינו שחפץ קרבת אלקים ולדבקה בו, דהינו שתשאר עצמות ומהות הנפש כמו שהיא דבוקה בו יתברך בגן עדן.

וזהו בחינת נפשי איתך (ישעיה כו ט), כאדם המתאנה לחיי נפשו כו'. ולכן בוחר יותר בבחינת הפרס שהוא רק זיו והארה ביו"ד נברא כו', כדי לשאר על מהותו ועצמותו של

מי שיש בו חלק מחלקי הגאון נקרא תועבה וזהו פונת הפסוק: אדם כי יהיה בעור בשרו שאת, שאת היא הגאון, מלשון התנשאות. ובא וראה זה הלשון הטהור שדברה בו תורה, אדם כי יהיה בעור בשרו, דהיה לו לומר אדם כי יהיה בעורו.

אלא דבאה לספר בגנות הגאון ולהודיע לו גרעונו ופחיתותו, שהוא בנה במה לעצמו ונהניג בעצמו גדלה וחשיבות כאדם החשוב, ולא הביט בשרשו מה הוא, שהרי הוא בשר ודם, רמה ותולעה, עפר ואפר, דבר שאין בו ממש, ולזה דקדק ואמר בשרו כלומר למי עושה זאת המעלה, כי אם לבשר, והבשר אין בו ממש.

ומה שאמר ספחת או כהרת, לפי שכמה מינים בגאון זו למעלה מזו, וצריך להתרחק האדם מכל חלקיה, ומי שיש בו חלק מחלקיה נקרא גאון ותועבה. ובא לומר, דמי שיש בו מדת הגאון שהיא שאת, הגדלה שרופה להתנשא בכל דבר, או ספחת שהיא גרועה ממנה, או כהרת שהיא גרועה ממנה, הרי הוא פוגם פגם גדול ונותן שליטה גדולה לסמאל.

לזה אמר והיה בעור בשרו לנגע צרעת, מה שאמר והיה, כלומר נותן פת לקלפות, שלא היתה להם אחיזה רק באותיות ו"ה, עכשו מתאחזים אף באותיות י"ה, וזהו והיה, וכן נתן פת ושלטיה לנגע צרעת שהוא סמאל:

ומיד, זה האדם הגאון בא דינו למעלה, וזהו והובא אל אהרן הכהן, דא מיכאל כהנא רבא לעלא, או אל אחד מבניו הם המלאכים שתחת ממשלתו.

הגאון פוגם בקדשה ומגביר כח אלהים אחרים וראה הכהן את הנגע שהוא הגאון, שהיא משתרשת בעור הבשר. וזה נודע ממה ששער בנגע הפך לבן, והפנהו היא, דלצר הרע,

ולא להשתפך נפשה בכוטיל ההשגה כנר בפני האבוקה:

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או כהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים. וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמק מעור בשרו נגע צרעת הוא וראהו הכהן וטמא אתו (יג ב-ג)

פתוחי חותם

הפי יעקב אביחצירא זיע"א
הגאון כאלו דוחק רגלי שכינה

אפשר לרמוז שמדבר על הגאון, שאין לך מדה מגנה ממנה, וידוע מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות מג: סוטה ה.), כי הגאון כאלו דוחק רגלי שכינה, ואמר עליו הקדוש ברוך הוא, אין אני והוא יכולים לדור בעולם.

והנה, הגאון טח עיניו מראות ולבו מהבין, כי מה הוא ועל מה יתגאה, וכי עצמו נחוששה, והלא אינו אלא בשר ודם רמה ותולעה, ועל זה דרשו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה שם), יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' (ישעיהו סו כג), מי שמשים עצמו כבשר, הוא שזוכה להשתחות ולראות פני ה', לאפוקי מי שמשים עצמו אדם או איש ומחזיק עצמו לגדלה ולכבוד:

הגאון מגביר כח הקלפות

והנה הובא במשנת חסידים (מסכת התשובה פ"ב אות א), דהגאון גורם להקלפות להתאחזו אפלו באותיות י"ה של שם הו"ה ברוך הוא, לפי שאין להם אחיזה רק באותיות ו"ה האחרונות, והגאון גורם להם להתאחזו אפלו באותיות י"ה, ולכן יצאו גימטריא י"ה, לרמוז שפוגם בשם י"ה ומגביר כח אלהים אחרים:

שלא הפירוהו בני אדם, הרי וראהו הכהן וטמא אתו:

מה שמו (של משיח) וכו', רבנו אמרי הנרא דבי רבי שמו (מצרע של בית רבי רש"י) שנאמר אכן חלינו הוא נשא ומכאבינו סבלם ואנחנו חשכנו ננוע מכה אלקים ומענה (סנהדרין צח:)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

משיח נקרא 'מצרע' להורות על מעלתו הגדולה שיהיה אדם השלם שהשלים כל ברורי הגוף והנפש וחסר לו רק ברור החיצוניות

צריך באור – למה מתבטא הענין ד'חלינו' הוא נשא ומכאבינו סבלם בענין של 'נגוע' (מצרע) דוקא, ועד ששמו 'חורא' (מצרע), ולא בשם סתם של סבל וחלי.

לכאורה יש לכאר זה על פי באור רבנו ה'תקן' (לקוטי תורה פרשתנו כב, ב. וראה אלשיך פרשתנו) על הפסוק 'אדם כי יהיה בעור בשרו' – דזה שנאמר כאן תאר 'אדם' דוקא, שהוא שם המעלה של 'שאל', הוא לפי שענין הנגעים שהם 'בעור בשרו' מורה על 'בחינה התחתונה וכו' [ש]לא נתברר הרע והפסלת ממנו'.

והינו, 'שפרונית בעבודת ה' תקן במעשיו וברר הרע מן הטוב בכל הדברים, רק פסלת שבסוף לבושי עדין לא נתברר, ונמצא שענין הנגעים שידך רק באדם השלם שכבר גמר עבודת התבררות הרע מן פנימיות הגוף ונפש' וחסר אצלו רק הברור בחיצוניות שלו.

ועל פי זה יש לומר, שמשעם זה נקרא משיח בשם 'מצרע' דוקא, להורות שהוא יהיה אדם השלם בתכלית, ולכן נקרא 'נגוע' פי

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוכה נב), דבתחלה דומה לחוט השערה. ועוד, הגאון פוגם באלהים דקדשה ונותן פח לאלהים אחרים. והנה, 'הלכן' או 'לכנה' גימטריא 'אלהים' עם הכולל.

וזהו שנאמר ושער שהוא יצר הרע שדומה לחוט השערה, כנגע דהינו עם נגע שהוא סמא"ל, נתן להם פח ותגברת, וזה נעשה להם ממה שהפך לבו, דהינו 'אלהים' עם הכולל שהוא גימטריא 'הלכן', החליף זה הגאון אלהים אחרים באלהים דקדשה, פגם בזה והגביר זה:

האדם מתגאה משום שאינו מתבונן מה הוא

ומראה הנגע עמק מעור בשרו, זה כמו שפכתנו, דהגאון לא התבונן כי לא תאות לו הגאון לפי שהוא בשר, עפר, רמה ותולעה. לזה אמר ומראה הנגע, שהיא הגאון שמתמתה מצא פח סמא"ל הנקרא נגע, עמק מעור בשרו, כלומר זה האדם הגאון אינו מסתכל בשרשו שהוא בשר ואיך יתגאה, דהינו נעלם ועמק ממנו דבר זה, רק אחז במדת הגאון ונשתרש בה. כשיראה פהנא רבא שפך הוא, מיד וטמא אתו.

גם כשאין יודעים שכונתו לגאון הוא טמא

אי נמי יש לומר ומראה הנגע עמק מעור בשרו, שבא לרמוז שיש בן אדם שגאון טמונה בלבו, ומתחכם שלא יכירו בו בני אדם שהוא גאה, ומדבר דברים שסובלים שתי פנים, לצד אחד נחשבים גאון, ולצד השני לא כן. אבל אזי לו, שהרי אפלו אין מכירים אותו מלמטה, כבר נתגלה קלונו למעלה, וטמא טמא יקרא.

וזהו שנאמר ומראה הנגע שהיא הגאון, עמק מעור בשרו דהינו הוא מלא גאון מבפנים אבל אינו מראה אותה מבחוץ, וזהו עמק מעור בשרו דהינו מעמיק אותה ומסתיר אותה שלא תראה, אפלו הכי נגע צרעת הוא, ואף על פי

טמא עד ש'יקראנו הפהן טמא, וכש'עדין לא קרא לו שם טמא אין הנגעים בכלל טמאה אלא אדרבה הם אורות עליונים, רק שהם דינא קשיא דקדשה וכו' והוכא אל אהרן הפהן, שנתעלים על ידי הפהן שהוא חסד עלאה וכו' ויוכל להמתיק דינים כשאומר טהור כו'. זאת אומרת, שעצם החפצא ד'נגע' (קדם קריאת שם טמא על ידי הפהן) אינו ענין של טמאה, אלא אדרבה, ענין של קדשה.

ויש לומר, שענין זה בא לידי בטוי גם בנגעים כפשוטם – במראות הנגעים שמלכתחלה הם טהורים, אף שגם הם צריכים להביא אל הפהן שהוא יאמר 'טהור': נגעים אלה הם מלכתחלה ענין של קדשה, ופעלת הפהן בהם (אמירת 'טהור') אינה כדי לטהרם מן הטמאה, אלא להמתיק הגבורות בחסדים, להפכם מ'דינא קשיא' לענין של חסד.

[אלא] שמדינים 'קשים' אלו דקדשה, יכול להשתלשל אחר כך ענין של רע (וכידוע, שמרובי הצמצומים של מדת הדין והגבורה נשתלשל ענין הרע) – והם מראות הנגעים הטמאים].

באר הענין ביתר עמק

על פי זה יש להוסיף עוד יותר, דלא זו בלבד ששרש ענין ה'נגע' הוא בקדשה, דינא קשיא דקדשה, אלא עוד זאת, שבשרשו (הראשון) הוא דרגא נעלית ביותר (בקדשה גופא). **ועל** דרך המבאר בענין מדת הגבורה שלמעלה, ששרשה ומקורה אינו ענין של דין וצמצום (מניעת השפעה), אלא אדרבה, גבורה מלשון תגברת, תגברת החיות (על דרך גבורות גשמים), השפעה בהתגברות יתרה שלמעלה מכלי קבול של המקבל [ש'לכן נמשך ומשתלשל מזה אחר כך ענין הצמצום והגבורה (מניעת השפעה) כפשוטה, ובפרט כשהמקבל אין ביכולתו להכיל שפע רב כזה].

החלי והמכאוב שבא לברר הוא רק הברור ד'סוף לבושי'.

משיח נקרא כן על שם פעלתו כברור הפסלת בכלל ישראל

ובעמק יותר אולי יש לומר: אריכות הגלות הנה האחרון היא כדי לברר ולזכך את ישראל (על דרך 'כור הברזל' דגלות מצרים (דברים ד כ. תורה אור עד, א-ב. ובכמה מקומות)), והזמן דעקבתא דמשיחא, סוף זמן הגלות, הוא הזמן דברור היותר אחרון, ברור הרע והפסלת החיצונית ש'בסוף לבושי' (דכלל ישראל), שברור זה יעשה על ידי משיח.

וזהו ש'משיח נקרא 'מצרע' מפני ש'חלינו הוא נשא ומכאבינו סבלם גו', שזהו מצד פעלתו של משיח בכני ישראל, לברר פסלת זו ש'בסוף לבושי' דכלל ישראל (ולא שהוא גנוע מצד עצמו חס ושלום).

תמיהה מדוע נקרא המשיח על שם ענין שלילי

אבל אין זה באור מספיק. שהרי ענין השם 'בא לתאר מהותו וענינו העקרי של הנקרא בשם זה, ובענינו: אף על פי ש'משיח' 'מחלל מפשענו', עד ש'משיח עצמו' הוא מנגע, מכל מקום לכאורה אין זה ענינו העקרי של משיח.

כי זהו ענין שלילי (ברור הרע והעונות של בני ישראל), ואלו ענינו העקרי של משיח הוא גאלתם של ישראל – בנין בית המקדש וקבוץ נדחי ישראל כו', ולמה נקרא על שם פעלתו השלילית (מצרע), ולא על שם הגאלה עצמה. ועל פרוץ צריף לומר שיש בתוכן ענין ה'נגע' גם רמז על עקר ענינו של משיח, הגאלה שתבוא על ידו.

שרש ענין הנגעים הוא קדשה, ופעלת הכהן המטמא הוא להמתיק הגבורות בחסדים

ויש לבאר זה, על פי מה שבאר אדמו"ר הזקן שם עוד ענין בנוגע לנגעים, וזה לשונו: 'נגעים דברים גבוהים הן, שאינו נקרא

וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו
 וטהר את הנגע כלו הפך לכן טהור הוא (ג' יג')

אמרי יוסף

רבי מאיר יוסף מספינקא זיע"א

הצרוע רואה שהצדיק שפל ושבור בעיני עצמו
 ועל ידי זה שב גם הוא בתשובה שלמה

הנה נודע כי כל צדיק וצדיק אינו מאמין
 בעצמו וישלם בעיניו מאד, ורואה בעצמו
 שלא נגע עדין בעבודת השם? תבדוק האמתית,
 ובפך על פי מה שמקבל ממך הבעל שם
 טוב וצללה"ה שכל מה שאחד רואה בחברו
 הוא פגם שפגם בעצמו, והוא כמראה הלטושה
 שאדם הרואה, רואה את עצמו.

מעשה ממך הבעל שם טוב זיע"א

וכמעשה שהיה שראה הבעל שם טוב פעם
 אחת באחד שחלל שבת, וצער
 עצמו מאד על זה, כי אמר שבודאי גם הוא
 פגם בפגם זה, ופשפש במעשיו עד שמצא
 שהשתמש את עצמו בתלמיד חכם, והתלמיד
 חכם הוא בחינת שבת, ונמצא שפגם גם כן
 בחלול שבת הוא דקה מן הדקה, כמבאר כל
 זה בספרים הקדושים.

ונמצא כאשר הצרוע בא אל הכהן שיטהר
 אותו והראה לו נגעו ופגמו שפגם,
 אז הכהן בעצמו נעשה שפל בעיניו מאד,
 באמרו כי בודאי גם הוא פגם בכל זה, דאם
 לא כן מאין בא זה להראותו כל אלה וכנ"ל,
 ובכח זה שהכהן עצמו שב בתשובה לפני
 השם ותבדוק ונכנע לפניו ותבדוק, על ידי זה
 ממשיך גם להצרוע הבא אליו טהרה רוחנית,
 ורואה בשפלותו ומתחרט על גאותו שנתגאה
 שעל ידי זה בא לו הנגע, ואז טהור הוא.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וזהו שאמר הפסוק וראה הכהן והנה כסתה
 הצרעת את כל בשרו, רצה לומר שרואה

וכן בעינינו, דענין הנגע' בשרו
 הראשון הוא תגברת הקדשה. אלא
 שמה משתלשלים 'דינים קשים' כפי שהם
 עדין בעולם הקדשה; ומדינים קשים אלו
 נשתלשלו אחר כך למטה יותר מראות
 הנגעים הטמאים.

ויש לומר, שענין זה נרמז בלשון אדמו"ר
 הזקן הנ"ל שהנגעים 'כשעדין לא קרא
 לו שם טמא'. הם אורות עליונים' (ולא
 כתב 'אורות דקדשה' וכיוצא בזה) – שבזה
 נרמז, ששרש ענין הנגעים הוא לא רק דינים
 קשים דקדשה, אלא למעלה יותר – 'אורות
 עליונים', הינו לא רק ענין של אור וגלוי
 אלקות, אלא עוד זאת – 'אורות עליונים',
 שלמעלה מתחתון, ממדידה והגבלה.

ישוב ענין קריאת משיח בשם 'מצרע'

על פי כל הנ"ל יובן גם הטעם שמשיתח ויעל
 דרך זה בית המקדש – איכ"ר פתיחתא
 כא. הובא ביל"ש פרשתנו) נקרא בשם 'מצרע',
 כי ענין הגאולה הוא – הציאה מכל מצרים
 וגבולים, תגברת הקדשה, שהיא התגלות האלקות
 שלמעלה ממדידה והגבלה.

וזה גופא בא על ידי זה שחלינו הוא נשא
 גו', שבזה נעשה ברור והזכוף היותר
 אחרון של בני ישראל בעקבתא דמשיחא,
 ובמילא נעשים כלים להתגלות של 'אורות
 עליונים'.

וזוכים לקיום היעוד ולא יכנף עוד מוריד
 [פרוש שלא יתפסה ממך כנף ולבוש]
 והיו עיניך ראות את מורידך' (ישעיה ל כ), בגאולה
 האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, ותכף
 מיד ממש (חלק לו עמ' 33):

מבשר צדק

רבי ישכר דב מזלוטשוב זיע"א

הדרכה לבעל תשובה כיצד לא יחזור לקלקולו ויסיענו השם יתברך

הנה מי שעושה תשובה באמת, צריך שיהיה אצלו אלו שני בחינות. האחד, מחמת גדל התלהבות יהיה תשאתו נגדו תמיד, באשר אמר דוד המלך עליו השלום שהיה ראש לכל השבים 'ותשאתי נגדי תמיד' (תהלים נא ה), וכל התטאים שעשה מיום הנלדו היו תמיד נגד פניו ויתחרט ויתמרמר על עונותיו.

והב', שיתקדש עצמו במתן לו, והיגו על ידי שיפיר גדלתו יתברך שמו יהיה נמאס בעיניו עניני עולם הזה, וכל תענוגי עולם הזה יהיה קץ בהם באמת מחמת גדל דבוקותיו בהבורא ברוך הוא וגדל ידיעתו התענוג האמת אשר נשמתו נכספת אל שרשה, ואז כל תענוגי העולם כלא נחשבים אצלו. ואז כשיהיו לו השני בחינות הנ"ל, באמת מחמת גדל ההתלהבות אשר אהבת השם יתברך בוער בקרבו, אז בודאי שוב לא יחזור לקלקולו.

רמז הנ"ל בפסוקים

והעברה נקראת 'נתק' כי העברה מנתקת הנשמה מן שרשה העליון. וזהו פרוש הפסוק: **ואם בעיני עמד הנתק**, היגו שמקיים 'ותשאתי נגדי תמיד', והוא הבחינה הראשונה.

וגם ושער, היגו הבחינת עולם הזה, בחינת מותרות נקרא 'שער', כי השערות באים מרבוף דם, והיגו שבחינת תענוגים ותאוות עולם הזה – שחר צמח בו, היגו שצומח בהם בחינת שחרות, שאינו חפץ בהם ונמאסין אצלו באמת.

אז ידוע שגרפא הנתק היגו הענין כבר נרפא אצלו, טהור הוא, שהוא בעל תשובה גמור.

בבשרו של הכהן עצמו כסתה הצרעת, ורצונו לומר שרואה שגם הוא בעצמו אין לו צדין שום אבר מתקן כראוי, ומכף רגל ועד ראש אין בו מתם, ונכנע מאד על זה לפני השם יתברך ומתחרט ושב אליו בכל לבבו ובכל נפשו, ואז וטהר את הנגע וגו' טהור הוא, רצונו לומר שבכח זה ממשיך גם פן הטהרה אל הצרוע הבא אצלו, וממשיך עליו הרחמים עליונים:

וראה הכהן והנה מראה שפל מן העור ושערה הפך לבן (יג ב)

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

על אף שיש לאדם קשיות על הצדיק קדשת הצדיק תטהרה

וראה הכהן – פרוש וראה האיש הזה על הכהן, דהיגו הצדיק הגמור, והנה מראהו שפל מן העור – פרוש שידמה בעיניו שעדין גם בו חסרונות, כי כן יש בני אדם הבאים אל הצדיקים הגדולים וקשה להם על הצדיק קשיות.

וזהו ושערה – פרוש שיהיה כמו שער בנפשו' (משלי כג ז), שיעלה במחשבתו כמה קשיות על הצדיק גמור, וכל זה הוא מחמת חסרון שלמותו. ואף על פי כן הפך לבן – רוצה לומר אחר כל מחשבותיו וקשיותיו על הצדיק גמור יגרם לו קדשתו של הצדיק והוא שיהפך גם הוא ללבן:

ואם בעיני עמד הנתק ושער שחר צמח בו וטהרו הכהן (יג לז)

וזהו שאמר או כשר כי יהיה בערו מכות אש, לפי שהפעס יקרא 'אש' לזהט ממש, והקפדנות שהוא ענף ממנו יקרא מכות אש, לא האש ממש רק כוונה מן האש. והיתה מחית המכונה בהרת, בא לומר כמו שפכתנו, דהשרש העקר של הקפדנות גם הוא נמשך מן הגאונה, וזהו שאמר והיתה מחית המכונה, דהינו עקר ו'חיות' הקפדנות שהיא 'המכונה' הוא ה'בהרת', וה'בהרת' היא אחד מחלקי הגאונה, כמו שפכתנו למעלה (פסוק ט).

ובא להודיעך כיצד היא הקפדנות, והוא שאמר לבנה אדמדמת או לבנה, ובא לרמוז כמו שפכתנו, שהקפדן אינו עושה ברעש וברגז כמו הפעסן, רק מתעצב בלבו ודואג על הדברים שלא ישרו בעיניו לפי גאותו, ומדבר עליהם דברים קשים, פעמים מדבר בנחת ופעמים ברגז מעט פעס שאינו נפר.

והנה, הדבר הלכן רומז לרחמים ולנחת רוח, והדבר האדם רומז לדין ועברה. וזהו שאמר, זה הקפדנות שהיא המכונה, פעמים שהיא לבנה אדמדמת דהינו שהיא בנחת ומערב עמה מעט רגז שהוא רומז לאדמדמם, ואינו אדם ממש, או לבנה דהינו שיש כל קפדנותו בנחת, שמדברים דברים של קפדנות ונחת. והכל נקרא קפדנות, שהרי נפר ששרשו גאה ונתן כח לסטרא אתרא.

גם הקפדנות שאינה נכרת כלפי חוץ טמאה

וזה שאמר וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן כבהרת, דהינו כיון ששרשו קשור כבהרת שהיא הגאונה, ונהפך הלכן דהינו שיצא מ'אלהים' דקדושה לאלהים אחרים, ומי גרם כל זה, השער, הוא יצר הרע הדומה לחוט השערה. ומראה עמק מן העור, 'מראה' ולא מעשה, דהינו מראה גאונה שאינו נפר מבחוץ, שפסתירו ומעלימו, אבל ממש הגאונה ועצמותו, שקוע ותקוע בו.

'טהור' הוא בעל תשובה, על דרך הבא לטהר מסייעין לו (יומא לט), ונעשה מיד טהור, כי אלו שני בחינות הם סימן לתשובתו.

וטהרו הכהן הינו השם יתברך נקרא כהן, כדאמר בגמרא (סנהדרין לט) אלליכם כהן הוא, והינו שהשם יתברך יטהר לזה בעל תשובה ביותר, על דרך אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה (יומא לט) וכן':

או כשר כי יהיה בערו מכות אש והיתה מחית המכונה בהרת לבנה אדמדמת או לבנה. וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן כבהרת ומראה עמק מן העור צרעת הוא כמכונה פרחת וטמא אתו הכהן נגע צרעת הוא (יג כד-כה)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

רמז הקפדנות והכעס במראות הננעים | קפדנות מביאה לידי כעס

אפשר לרמוז, דבא לדבר על הקפדנות שהיא ענף הפעס. אבל הפעס הוא ברעש ורגז וקול המלה, והקפדנות היא בלי רעש ובלי רגז, רק הדבר שאינו ישר בעיניו מתעצב עליו. ופעמים מדבר על הדבר שאינו הגון עליו דברים קשים, ועמהם מעט פעס שאינו נפר שהוא פעס. ופעמים אומר דברים של הקפדה בנחת ובלי שום פעס, אבל מדבריו נפר שיש בו הקפדה, רק שומר עצמו מן הפעס, ושוא שקד שומר, שסופו, אם תשאר בו ההקפדה, יבוא לידי פעס.

גם הקפדנות שרשה מן הגאונה

והנה גם ההקפדה, אף על גב שאמרנו שהיא ענף הפעס, מכל מקום השרש העקרי שלה היא הגאונה, דמחמת שהוא גאה וחושב עצמו לדבר גדול, לפיכך הוא מקפיד תמיד, שאומר לא יאות לו כזה וכיוצא.

חטאו והתחילו באותו עולם לעשות לו לבוש, עכשו על ידי חטאו הבגדים יהיו פרושים, וראשו שהיתה עליו שכינה, עכשו יהיה פרוע, גם הנשמה לא נותרה בו ונשארו ערם מכל.

ועל שפם יעטה, דהינו צריך שיכסה שפתיו ולא יפתחם בתפלה בעודנו רשע, כי תפלתו נדחית והחיצונים לוקחים אותה, וזהו וטמא טמא יקרא, כלומר ה'טמא' אם 'קרא' דהינו התפלל, לא קרא כי אם ל'טמא', דהינו הסטרא אחרא, כל מין למינו, והוא שלוקח תפלתו.

המחזיק ברשעותו בורח ממנו גם היצר הטוב

כל ימי אשר הנגע בו, דהינו כל עוד שמחזיק ברשעו ולא רצה לשוב, יטמא טמא הוא, דהינו מוסיפין לו טמאה מלמעלה, שהחיצונים מתדבקים בו. כדו ישוב מן הקדשה, לפי שהשכינה והנשמה מסתלקים ממנו וגם יצר הטוב ברוח יברח, אם פן נשארו כדו, מחוץ למחנה ישראל מושבו, שאינו נמנה מכלל ישראל רחמנא לצלן:

פרשת החדש

דעת משה

כפי משה אלוקים בריעה מסוּן־ניץ זיע"א

'החדש הזה לכם' רמז שבכל ר"ח ניסן מחליפין השרים בשמים כדי להראות שאינם ברשות עצמם | הכח להחליפתם ביד הצדיקים

בפסוק 'החדש הזה לכם', שמעתי מאבי אדוני מורי ורבי זצלה"ה, שבכל ראש חדש ניסן מחליפים השרים שלמעלה ומעבירין כל אחד מהתמנותו, כדי להראותן שאינם ברשות עצמן רק שהם תחת ממשלתו יתברך שמו כחמר ביד היוצר והוא מהעדי מלכין ומהקים מלכין.

ולפיכך צרעת תקרא של טמאה, במכה פרה, דהינו בשביל קפדנות זו שהיא המכה, פרה הגאווה ונפרת בו. וטמא אתו הכהו נגע צרעת היא, נגע רומז לסמא"ל, צרעת רומז לפלוגית, פי הגאווה משליטה עליו סמא"ל ופלוגית. ה' יצילנו מכל מיני גאווה, אמן פן יהי רצון:

והצורע אשר בו הנגע כנדריו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא. כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא כדו ישב מחוץ למחנה מושבו (יג מה-מו)

פתוחי חותם

כפי יעקב אביחצירא זיע"א

כפי המעשים הטובים עושים לבוש לנשמת האדם וכשחוטא פוגם בו

אפשר לרמז, דידוע דהמעשים טובים שאדם עושה בימי חייו, מהם עושים לו לבוש כדי להתלבש נשמתו בצאתה מן העולם הנה, וכמו שנאמר (בראשית כו א) 'ואברהם זקן בא ביקמים', 'והמלך דוד זקן בא ביקמים' (מלכים א' א א), וכשחוטא חס ושלום, פוגם באותו לבוש ונעשה לקרעים.

וידוע גם פן, שהשכינה על ראשו של אדם, כמו שנאמר (קהלת ט ח) 'ושמן על ראשך אל יחסר'. וידוע גם פן, שכל עוד שהרשע ברשעו וטמאתו בו, תפלתו אינה מתקבלת, ותורתו ומצותיו שעושה בעודנו רשע, הכל הולך לסטרא אחרא רחמנא לצלן.

כשהאדם חוטא מסתלקים ממנו השכינה והנשמה

וזהו שנאמר והצורע אשר בו הנגע, דהינו שמצדע מחמת העונות שבדו שמטמאים אותו פנגעים, צריך שיבדע שבנדיו יהיו פרמים, דהינו אם הקדים ויעשה מעשים טובים קדם

אֲשֶׁר בָּהֶם נַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ לְנַחַת רוּחַ לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ שָׂמוּ בְּמַצּוֹת רַבּוֹת, בְּאֲכִילַת הַמַּצָּה, וּבְכַל יְרָאָה וּבְכַל יִמְצָא כָּל גְּבוּלוֹנוֹ חֶמֶץ, וְאֲכִילַת מְרוֹר, וּשְׂבִיטַת יוֹם טוֹב וְשִׁאֲרֵי מַצּוֹת שְׂבִיבַת הַחֹדֶשׁ.

ומיום אֶל יוֹם יְצִיטָה וַיַּחֲכֶה בְּגִילָה וַרְנַן עַל זֶה שִׁיבּוֹא בְּקָרוֹב עַל יְדוֹ נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרוֹ וּבּוֹרְאוֹ יִתְבַּרַךְ שָׂמוּ עַל יְדֵי קִיּוּם מַצּוֹת מִקְרִיּוֹת זְמַנִּיּוֹת, וְכָל הַקָּרֵב אֶל הַזְּמַן הַהוּא תִּגְדַּל שְׂמִחָתוֹ:

נעם מגדים

רבי אליעזר הלוי מטארנונגרד זיע"א

בחדש ניסן קל לקנות הקדשה

החודש הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים כּו' (שמות יב ט). עֲנִין אָמְרוּ תַּבַּח לָכֶם, וְרַבּוֹתֵינוּ

ו"ל אָמְרוּ (ראש השנה כב). עֲדוּת זוֹ תִּהְיֶה כְּשֶׁרָה בְּכֶם. וּבִדְרֹךְ אֲנִינָה נִרְאָה, עִם הַיְדוּעַ כִּי בִימֵי הַרְצוֹן וְעֲלִיַת הַקְּדוּשָׁה הִמָּה מִסְגָּלִים מְאֹד לְקִנּוּת בָּהֶם מְדַרְגָּה וַיִּקְדְּשָׁה עֲלֵינוּ, וְחֹדֶשׁ נִסָּן הוּא עֲלִיַת הַקְּדוּשָׁה עַד לְאַחַת, וְלִזְזָה בְּקַל יִקְנֶה בּוֹ אָדָם קְדוּשָׁה.

סגלת חדש ניסן לקניית מדרגות הקדשה היא

בעקר למי שתורתו אמונתו

אך אָמְרוּ ו"ל (ברכות לה:), אָמַר לְהוֹ רַבָּא לְרַבְּנָן, בְּמִטּוֹתָא מִיַּנְיִיכוּ לֹא תִתְחַזּוּ קַמְיָא לֹא בְיוֹמֵי נִסָּן וְלֹא בְיוֹמֵי תְשׁוּרָה, הֵרִי כִי חֲדָשׁ זֶה הוּא גְרוּעַ לְבַנֵּי אָדָם מִכָּל חֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה, כִּי בּוֹ יֵצֵא הָאָדָם לְפַעֲלוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ.

אמנם זֶהוּ לְרַב בְּנֵי אָדָם, אָבָל בְּנֵי עֲלִיָּה וְהִמָּה מְעוּטִים, כְּרַבֵּי שְׂמֻעוֹן בַּר יוֹחָאי וְחַבְרִיּוֹ שְׂתוּרְתָן אֲמִנּוּתָן וּמְלֹאכְתָן נַעֲשִׂית עַל יְדֵי אַחֲרִים, כְּאָמְרָם ו"ל בְּמַסְכַּת בְּרַכּוֹת (שס), תַּנּוּ רַבְּנָן, לְפִי שְׂנֵאמַר וְהִגִּית כּו' הִנְהַג בְּהֵן כּו', רַבֵּי שְׂמֻעוֹן בַּר יוֹחָאי אָמַר כּו' מְלֹאכְתוֹ

וְלִזְזָה מְרַמְזוֹ לָנוּ הַפְּתוּב 'הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם', שֶׁהַתְּחִלָּה הַשָּׂרִים שְׂלֵמְעֵלָה תִּהְיֶה מְסוּרָה לָכֶם וּבְיָדְכֶם נִתְּנוּ כָּל אֲשֶׁר תִּגְזְרוּ אִמְרָ אֵיזָה מִהֶם לְעַבְרָה וּלְמַנּוֹת אַחַר תִּתְחַזּוּ כֵּן יִקוּם.

וכמו שְׂאָמַר אָבִי אֲדוֹנֵי מוֹרֵי וְרַבֵּי זְצִלָּה"ה, שְׂנֵהוּ מֵה שְׂאָמְרוּ בְּגִמְרָא (ר"ה ט). לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל מִנִּסָּן מְנִינֵן, שֶׁהַשָּׂרִי מַעֲלָה מְנִינֵן מִנִּסָּן עַל פִּי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל – מֵאֵן מַלְכֵי רַבְּנָן (ראה גיטין סב). כָּכָל אֲשֶׁר יִגְזְרוּ עֲלֵיהֶם.

גם מֵה דְאִיתָא בְּגִמְרָא רֹאשׁ חֲדָשׁ נִסָּן הוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַלְכִים, הוּא גַם כֵּן כְּנִ"ל שְׂבִיד הַצְּדִיקִים הַכַּח לְהַסִּיר הַשָּׂרִים שְׂלֵמְעֵלָה אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים וּלְמַנּוֹת עַל מְקוֹמָם שָׂרִים שְׂיִהְיוּ טוֹבִים וַיִּטּוּ לֵב מְלָךְ וְשָׂרִים לְטוֹב עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

ולזה מְרַמְזוֹ גַם כֵּן הַפְּסוּק בְּפִרְשַׁת פְּקוּדֵי וַיִּשֶׁם אֶת מִסֵּף הַפְּתַח' (שמות מ כח), רְצָה לוֹמַר אוֹתָם הַשָּׂרִי מַעֲלָה שְׂהִיָּה לְמִסֵּף מְבַדִּיל בֵּינֵינוּ וּבֵין אֲבִינוּ שְׂבִשְׂמִים, יִהְיוּ גַם הִמָּה 'הַפְּתַח לְמִשְׁפָּן', יִתְהַפְּכוּ לְטוֹבָה וַיַּעֲשֶׂה לָנוּ עַל יְדֵם גַם כֵּן פְּתַח לְשְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרַךְ שָׂמוּ. וְלִזְזָת עַל פִּי הַרְבַּ קוֹרִין פְּרִשַׁת פְּקוּדֵי אוֹ פְּרִשַׁת הַחֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה, כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן אָמֵן:

ראש חודש ניסן

יְסוּד וְשׂוֹד הַעֲבוּדָה

רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא זיע"א

השמחה והתשוקה מיום ראש חודש ניסן ואילך

מיום אַחַד בְּנִסָּן יִגִּיל וַיִּשְׂמַח הָאָדָם מְאֹד וּמְאֹד, כִּי הִגִּיעוּ הַיָּמִים אֲשֶׁר בָּהֶם חֶפֶץ ה' לְגַאֲלוֹנוֹ וּלְקַדְּשָׁנוּ בְּמַצּוֹתָיו, וְהֵן קָרְבוּ הַיָּמִים

ברכת האילנות

בית ישראל

רבי ישראל מגור זיע"א

ברכת האילנות רמז לפריחת האדם

איתא (ב"ר לט ח) ש'אברהם ה'יה דואג על הימים ש'עברו מקדם ש'הפיר את בוראו ונאמר לו 'טל ילדתיך' (תהלים קי א) כמו הטל פורח בן עונותיך פורחים, לשון פריחה בליען, הרמז על תשובה מאהבה בפסח, עונותיך פורחין בליען, זמן פריחה.

ויש רמז בגמרא (ר"ה יא.) מאן דנפיק ביומי ניסן וראה אילני דמלכלבי, הרמז הפריחה באדם, כח הלב באדם מכחו של אברהם אבינו עליו השלום 'ומצאת את לבבו לפניך' (נחמיה ט ח), וזה רגל הראשון פסח, 'להאיר מתוך חשכה בנה אהר'ך' (תפילת טל), 'משכו וקחו לכם' (שמות יב כא) לכל אהד ואהד זמן להמשך, 'משכני אהר'ך וכו'' (שה"ש א ד) (פסח תש"ה):

הכנה לחג הפסח

בארת המים

רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א

מדוע ת"ק נטף מים ורכן שמעון בן גמליאל 'שבתות'

פתח הרב הקדוש ואמר: אמרינן בגמרא פסחים (ו:) שואלין ודורשין בהלכות פסח שלשים יום קדם הפסח, רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות.

והנה יש להבין, דכיון דשניהם מקרא אהד דרשו מקרא ד'ינעשו בני ישראל את הפסח במועדו' (במדבר ט ב), אם בן אמאי תפס

נעשית על ידי אחרים כו', הרבה עשו כו', אמר להו רבא לרבנן במטותא כו'. הרי דהיא דרבא על הרב נאמר ולא על הענין רבני שמעון בר יוחאי ורחביו, ולמה החדש הזה מעלה לקניית הקדשה מפל החדשים.

וזהו מאמר הכתוב 'החדש הזה לכם' – למשה ואהרן שבוודאי היו מפת רבי שמעון בר יוחאי ורחביו, תורתן אמנותן ומלאכתן נעשית על ידי אחרים, לזה החדש הזה אצלם לקניית תורה והארה הקדשה ראש חדשים, נראה לי.

טעם קריאת חדש ניסן חדש האביב

וזהו לעניינתנו טעם קריאת התורה לחדש הזה 'חדש האביב' כמה פעמים בתורה. והפשוט ידוע מהתרגום ופרוש רש"י.

והנראה בדרך נחמד, עם אמרנו הנ"ל החדש הזה דוקא 'לכם' ראש חדשים, לשרידים אשר ה' קורא בשלמות ותורתן אמנותן, ואזי מלאכתן נעשית על ידי אחרים ויקנו רב השלמות וההארה בחדש המקדש הלז, ולא כן לשאר עמא, יותר יקנו הקדשה בשאר החדשים אשר המה פנויים איש איש ממלאכתו מהחדש הזה.

רמז נפלא בדברי הגמרא 'אבוב לחרי זמר, לגרדאי כו''

והנה רבותינו ו"ל ספרו לנו במסכת יומא (כ:) בההיא דקאים לאמורא קמיה דרב שיאל ופרוש גבר תרנגולא, יעין שם שאמר, הינו דאמרי אינשי, אבוב לחרי זמר, לגרדאי כו', ופרש רש"י כי אביב הוא החליל, ולחשובים ושרים הוא נחמד לשמע, והגסים ועבים לא יתקבל להם. הרי פי כלי זמר האביב הוא לחרי ולא לעב, וזהו ממש גדר חדש ניסן, לזה קראתו התורה אביב, וזבן, נראה לי:

לפני המלכות אין זה נחשב לכולם, וישתדלו עוד להרבות בנפיה ותפארתה ויעשו הכנה יתרה מבתחילה. וכל מה שיבואו למעלה יתרה וגדולה מבראשונה יתתרו להגדיל במעלתה. וכן יעשו מדי יום ביומו עת בואם לראות דירת המלכות.

וזה פרוש המשנה 'המלכות נקנית בשלושים מעלות', רצה לומר שצריך לילך ממדרגה למדרגה שלשים מעלות עד שיגיע למדרגה העליונה בחינת מלכות.

השאלה והדרישה קדם הפסח שלוש יום רמו שבפסח הוא התגלות המלכות ויש לעשות הכנה רוחנית שלוש יום כמגן מעלותיה

נמצא לפי זה נוכל לומר זה פונת התנא קמא 'שואלין ודורשין בהלכות פסח שלשים יום קדם הפסח', רצה לומר יען פי בחג הפסח הקדוש הוא התגלות המלכות, שאז בא המלכות אלינו, וצריך כל אחד מישראל לפנות לו מקום לכבוד המלכות.

ולזה אמר 'שואלין ודורשין', הינו שכל אחד מישראל ישאל וידרש מעם חברו בהלכות פסח איך יוכל לבוא לבחינת מלכות, ואמר התנא קמא 'שלשים יום', צריך לעשות הכנה שלשים יום, פי המלכות נקנית בשלושים מעלות.

רשב"ג בא להקל על אלו שאינם בעלי מח שדי להם בהכנה של שתי שבתות

והנה התנא רבן שמעון בן גמליאל בשמעו דברי התנא קמא, גמר אמר בלבבו, הלא בני עליה מועטים המה, ומעטים המה האנשים אשר יוכלו לחגור עז במתנם לבל יסחיו דעתם מהעבודה והדבקות כל שלשים עדי יגיע לבחינת מלכות.

ומה יעשו האנשים שאינם בעלי מח ושכל שיוכלו להיות במדרגה פזו להיות

התנא קמא הלשון 'יום' ורבן שמעון בן גמליאל הלשון 'שבתות', היה להם לשיניהם לתפס לשון אחד, או היה לו להתנא קמא לקצב זמן הדרשה בשבתות או היה לו לרבן שמעון בן גמליאל לקצב זמנה בהימים.

קדוה לשון המשנה 'המלכות נקנית בשלושים מעלות'

ואמר בזה הלשון: אני אפרש בטעמו של רבן שמעון בן גמליאל, דהנה איתא במסכת אבות (פ"ו מ"ו) המלכות נקנית בשלושים מעלות והתורה בארבעים ושמונה דברים, וצריך להבין, הא קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא, ואמאי נקט אצל מלכות 'מעלות' ואצל התורה 'דברים'.

מקום שהמלך מתעדר להתאכסן בו אין סוף להכשרתו ויפיו

אך פרוש הדברים הוא כך. דהנה ידוע דמלכותא דארעא קעין מלכותא דרקיע (ברכות נח.), והנה אנו רואין כשהמלך רוצה לנסע מביתו וצריך להתאכסן בדרך אצל אחד מאנשיו, אי טרם בואו מבינין מקום אכסניא נאה ומהדרת מאד המצירת בצעירים נאים ויפים ומעשר באבנים טובות ודברים יקרים שיהיו לכבוד המלכות.

וכאשר נגמרה מלאכתם, אי הקרובים למלכות יקדמו בואם לראות הקנת המקום לפני המלך, והגם שימצאו הבירה נכונה לפני המלכות, עם כל זה יאמר, אמת הדבר אשר כשר הדבר לפני המלך, עם כל זה פלום חסר מבית המלך, ולפי ערך כבוד המלכות במה נחשב הוא, ואזי ישתדלו לעשות עוד צעירים אשר יהיו יפים ביותר מבראשונה ויכניסו דברים יותר יקרים מבתחילה.

ואחר כך כאשר יראו עוד הפעם את האכסניא מהדרת ביותר מקדם קדמתה, יאמרו,

אוצרות גאוני הדורות

זרות. והינו דאמרו רז"ל (ב"ר פה א) אין המצוה נקראת אלא על שם שגמרה, יש לומר מלשון גמרא גמור (שבת קו), שיגמור בתחלה הלכות המצוה.

ולזה תקנו רז"ל (פסחים ו) שואלין ודורשין בהלכות הפסח קדם לפסח שלשים יום, ומקשים מאי שנא פסח משאר יום טוב.

ונראה דבכל יום טוב יש לנו מצות המכינות אותנו לאותו יום טוב, כגון במתן תורה מצות ספירת העמר, בראש השנה כל חדש אלול, ליום הכפורים עשרת ימי תשובה, לסכות הרי קדמו ימי הרחמים והסליחות.

מה שאין בן פסח זמן חרותנו אין לנו שום הנהגה, כיון דדיני פסח צריכין אזרהה כפולה ומכפלת וכמעט אין בכח אנושי להיות שמור ונזהר כדבשי, התקינו לעשות הנהגה לזה על ידי עסק הלכות, משום הכי שואלין ודורשין שלוששים יום קדם הפסח (פרשת צ):

ביכלתם כל שלשים יום להיותם דבוק אף אחרי ההנהגה הלזו ולא לעסק בשום משא ומתן.

ולזה בא התנא רבן שמעון בן גמליאל ברחמניות לכבו לומר, שתי שבתות די ההנהגה הזאת, והוכחתו ממאמרם ו"ל (שבת קיח): אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מדן הן נגאלין, מזה מוכח פי די בהקנת שתי שבתות:

ערוגת הנשים

רבי משה מחוסט זיע"א

השיבות למור הלכות פסח | ההנהגה למצות חג הפסח הם על ידי למור ההלכות

ההנהגה והזמנה לעשות מצוה בתקונה הוא שילמד מקדם דיני המצוה שרופה לעסק בה, ועל ידי זה יהיה בכחו אחר כך לקיים המצוה בתקונה וינצל מהפניות ומחשבות

אוצרות גאוני הדורות

שתיה נתקללה בעשר קללות בגלל חטא אכילת עץ הדעת, והראשונה שבהם היא הנדויות.

עוד יש להקדים, מה שהקשו המפרשים, למה לא עשה ה' הברדל בבריאה בין עם ישראל לאמות העולם, כפי שיש סימני הכר בין בהמה טהורה לטמאה. ונראה, שמתחלת הבריאה היו אמורים עם ישראל להולד פאשר הם נמולים ואמות העולם ערלים, שהרי הערלה מתיחסת אליהם, וכמו שנאמר "כי כל הגוים ערלים" (ירמיה ט, כה). אף לאחר שחטאו אדם

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזרע ולדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא. וכיום השמיני ימול כשר ערלתו (יב ב-ג)

אמרי שמעון

דבי שמעון אגסי זצ"ל

חטא האכילה מעץ הדעת גרם ללקול בבריאה

נראה לכאר את הסמיכות בין סוף פרשת שמיני "להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" (ויקרא יא, מז), ע"פ דברי הגמ' בערוובין (ק):

בכל קדש לא תגע עד מלאת ימי טהרה (יב ד)

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

יטהר עצמו מהעברות ואחר כך יעשה מצות

נראה לפי עניינת דעתיה מה שכתב בפסוק הקדוש שפת אמת לרבי משולם שרגא

פייביש בן ר' נפתלי הירץ היילפרין זצ"ל (פר' וירא ד"ה וכוה) בנה הלשון, שמעתי בשם חותני זקני הקדוש מראפשיץ זי"ע שפרש על הפסוק (תהלים קכו ב) 'שוא לכם משפמי קום מאחרי שבת', הינו שממחרים וחוטפים לקיים את חלקי מצוות עשה שהם בקום ויעשה, קדם שמשלימים עצמן בחלקי הלא תעשה, וזה 'מאחרי שבת' שהוא הלא תעשה שהם בשב ואל תעשה, על זה אמר הפסוק שהוא 'שוא' ולא הועיל הוא, ואדרבה, לא די שלא פעלו כלום לשלמות הטוב, אלא, אדרבה, משחיתין עוד יותר, פי על ידי קיום מצוות עשה ממשיכין אור הקדושה, ומאחר שלא השלימו נפשם בחלקי הלא תעשה, הרי צדין לא הרחיקו את הרע, שהם בבחינת זורע על הקוצים, ולכן גורמים יניקה להסטרוא אחרא מהקדושה, שמקדם צריכין להיות 'סור מרע' ואחר כך יעשה טוב' (שם לד טו), עד כאן דבריו הקדושים.

וזהו יש לרמז בפסוק הנ"ל 'בכל קדש לא תגע', הינו שאין יכולין לגע אל הקדש, עד מלאת ימי טהרה' שמקדשין ומטהרין עצמן מן העברות, ואחר כך יכולין לבוא אל הקדש פנימה, על דרך שאנו אומרים בספירת העמר (תחינת רבונו של עולם) 'ואטהר' ואחר כך 'ואתקדש בקדושה של מעלה', כן יהי רצון.

ותנה באכילת עץ הדעת, והטיל הנחש זהמה בתנה (שבת קמו) שהיא הערלה, גם עם ישראל נולדים ערלים.

ומעתה יובן, שאחר שהודיעתנו התורה על ההבדל שעשה ה' בפריאה בין השהורים לשמאים, באמור "להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל", יקשה, מדוע לא עשה ה' הבדל בפריאה גם בין עם ישראל לאמות העולם. על זה ענה הפסוק "אשה וגו' כימי נדת דתה תטמא", שכמו שבעקבות הטמא אדם ותנה הביא טמאה על בנות ישראל, כך הביא הטמא זה את הערלה על בני ישראל. הינו, שמתחלת הפריאה היה צריך להיות הבדל, שעם ישראל יולדו מהולים ואמות העולם לא, אלא שגורם החטא שלא יהיה הבדל בין עם ישראל לאמות העולם. אמנם, מפיון שתחלת מחשבת ה' בפריאה היתה שעם ישראל יהיו כלי ערלה, לכן צוה "וביום השמיני מול בשר ערלתו", כדי לקיים את מחשבתו הראשונה שיהיה הבר, אף שאינו מעת הולדה.

ובזה יובנו דברי המדרש (ויק"ר יד, ט) עה"פ "אשה כי תזריע", זהו שנגמר 'תן חלק לשבעה וגם לשמונה' (קהלת יא, ב), 'תן חלק לשבעה' אלו שבעת ימי נדה, 'וגם לשמונה' אלו שמונת ימי מילה. אמר הקב"ה, אם שמרת ימי נדה אני נותן לך בן ואתה מלו לשמונה ימים, וזהו שנגמר 'וביום השמיני מול בשר ערלתו'. ולהאמור יובן, שאם האדם מטהר את עצמו מטמאת נדה שבאה מחמת חטא אדם ותנה, הרי ש'הבא להטהר מסייעים אותו' (שבת קד), ובזה יזכה לבן, שבמילתו, יסיר ממנו את טמאת הערלה שבאה אף היא מחטא זה. (באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת

תמוהים וכי יעלה על הדעת, שפרשה זו נאמרה לעובדי כוכבים.

ונראה לבאר, בהקדים את דרשת הגמ' בערכין (טו:) עה"פ "זאת תהיה תורת המצרע" (ויקרא יד, ב), זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע, דהינו, שבעון לשון הרע באה הצרעת. וכתב רבי אברהם סבע בספרו 'צורור המר', כי הטעם שנסמכה פרשת נגעים לפרשת מאכלות אסורות, הוא כדי ללמדנו, שאכילתם מביאה לידי נגעים וחלאים רעים.

ומוכא במדרש (שוח"ט ט לט), לא נתן הקב"ה לישראל את התורה, אלא שלא יתעסקו בדברים בטלים ובלשון הרע. נמצא, שע"י שישראל עוסקים בתורה, נמנעים הם מדבר לשון הרע, וממילא לא תבוא אליהם צרעת. וכן ע"י שנשמרים ישראל מלאכל מאכלות אסורות, לא יבאו אליהם נגעים וחלאים רעים.

ובזה יוכנו דברי משה 'אלו לעובדי כוכבים'. כלומר, אל לכם לחשש מהנגעים, שכן יבואו הם על עובדי הכוכבים שאוכלים שקצים ורמשים ואינם עוסקים בתורה. 'אכל אתם, לאכל ולשתות ולעסק בתורה', כלומר, מאחר שאתם מזוהרים שלא לאכל מאכלות אסורות ועוסקים בתורה, הרי שבה אתם נצולים מכל מיני נגעים וחלאים רעים. (כאדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג ב)

פני יוסף

רבי ישעיה יוסף פונטימולי זצ"ל שמחת כפרת העונות על ידי נגע הצרעת **הדקדוק** מבאר דרו"ל אמרו כל מקום שנגמר לה' והיה' אינו אלא לשון שמחה, ואלו

שני לוחות הברית

רבי ישעיה הורוויץ זצ"ל

המספר לשון הרע נפשו מצרעת

ענין מצרע מחמת לשון הרע (ערכין טו:), ואל יקשב אדם המספר לשון הרע שרואה את עצמו שאינו מצרע, כי זה הוא לו לרעה כי נפשו מצרעת, כמו שלמדו בזה מהפסוק (משלי כא כג) 'שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו', אל תקרי 'מצרות' אלא 'מצרעת', כלומר, כי נפשו שהיא נשמתו היא מצרעת בר מנן, על פן שומר נפשו יחק בתכלית החקקה.

חוט של חסד

רבי אליהו הכהן האייתמרי זצ"ל

תחלת ביאת הנגע על עור הכשר מכהין

שאלוני למה לא אמר כי יהיה 'בבשרו', ונראה לפרש שפשם כשהיה בא הנגע תחלה היה בפתל, ואחר כך בפגד, ואחר כך בגוף, וזה בהמלת ה' על האדם אולי יחזר קדם שיגיע לגופו (ויקרא יד, ג) גם בדרך זה היה כשהיה מגיע לו הנגע, היתה תחלה על העור שעל הבשר אולי יחזר, ואם לא, היתה מעמיקה בבשרו, אם חזר מוטב, ואם לאו היתה מעמיקה יותר עוד, ולכן לרמז שמיד כבא הנגע לא היתה מיד נגע בבשר דפרישית אמר כי יהיה בעור בשרו.

דברי שלמה

רבי שלמה שלם זצ"ל

למוד התורה מן מפני הצרעת

מוכא במדרש (במ"ר יג, ד), כששמעו ישראל פרשת נגעים התחילו מתיראים. אמר להם משה, אלו לעובדי כוכבים, אבל אתם, לאכל ולשתות ולעסק בתורה. ודברי משה

והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו

הכהנים (יג ב)

ישיר משה

רבי רפאל משה פאלקון זצ"ל

אף שהיה משה כהן לא היה יכול לפסק בדיני נגעים

יש לנדקמו, שלכאורה היה די באמרו "והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו" ולשם מה הוסיפה התורה תבת "הכהנים".

ונראה לכאר, בהקדים את הגמ' בזכחים (אק:) אמר רב, משה, כהן גדול

היה, שהרי קבל מנה מאיל המלואים שנאכל לכהנים, שנאמר "מאיל המלאים למשה היה למנה" (ויקרא ח, ט). והקשטה הגמ', מהברייתא האומרת פי כבוד גדול חלק ה' למרים בשעה שנצטרעה, בזה שאמר ה' 'אני כהן, ואני מסגינה. אני מחליטה, ואני פוטרה'. שאהרן, לא יכול היה לעשות זאת, שהרי אין הכהן יכול לראות נגעי קרובו. ומשה, לא יכול היה לעשות זאת, שהרי זר הוא. וא"כ היאך אמר רב שמשה היה כהן. ותרצה הגמ', שלגבי מראות נגעים, הזכרו בנדקא אהרן ובניו, שנאמר "והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים".

ומעתה, אפשר שמה שהוסיפה התורה תבת "הכהנים", הטעם הוא,

כדי ללמד שלגבי נגעים רק הם נחשבים לכהנים, מה שאין כן משה אע"פ שהוא כהן לשאר דברים, מפל מקום אינו יכול לפסק לגבי נגעים. (באדיבות מכון חכמי

ספרדי נתיבות)

הכא לשמחה מה זו עושה, ועינן להרב לב אריה ו"ל מה שפרש בזה.

ושמעתי מפה קדוש כמה"ר אליעזר פאפו גר"ו שפרש בזה על פי מה שאמרו ר"ל (סנהדרין קא), בשעת פטירתו של רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו, התחילו תלמידיו בוכין ורבי עקיבא משחק, אמרו לו לרבי עקיבא למה אתה משחק, אמר להם ולמה אתם בוכים, אמרו לו ספר תורה שרוי בצער ולא נבפה, אמר להם לך אני משחק שפל זמן שאני רואה את רבי שאין פשתנו לוקה ואין יינו מחמיץ אמרתי אכל רבי עולמו בחייו, עקשו שאני רואה שיסורין באין עליו לך אני משחק, ע"כ.

וזהו הרמז בן אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או כהרת שיסורין רודפים אחריו, על זה ראוי לשמת, והיה בעור בשרו אין והיה' אלא לשון שמחה, שפל זמן שהיה עומד בכריאותו ואין פשתנו לוקה יש לחוש שאכל עולמו בחייו, ברם השתא ראוי לו שישמח כי חלקו שמור לעולם הבא במשלים, אלו דבריו גר"ו [וכו'].

קבלת יסורי הצרעת בשמחה

ונראה לעניות דעתי לפרש בדרך אחרת דלענין קבלת היסורין קאמר, וכעובדא דרבי אלעזר ברבי שמעון דהנה אמר באו אחי, באו רעי (ב"מ פד:), וכן אמרו ר"ל (ברכות ט:) למאי נפקא מנה לקבולינהו בשמחה.

ולזה אמר אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וכו', באו עליו היסורין צריך להיות זהיר הרבה שלא יבעט בהם ח"ו, רק והיה בעור בשרו, שיהיה שמת כמה שבא בעור בשרו נגע צרעת, ואז יהיו לו לכפר על הנפש לבל עון ולכל חטאת.

פרשת תזריע

בדרך רמז על פי האמור דנגעים באים על לשון הרע שמדבר בגנות חברו, והנה פעמים שאדם רואה מעשה שעשה חברו שאינו מכרע אם הוא לצד הטוב או לצד הרע, הרי צריך להטות הפך לצד הטוב וידון את חברו לצד זכות.

וזה שאמרו שכהן הראה את הנגע, דהינו צד רע בחברו, לא יראה הענין רק בעין אחת דהינו רק צד הרע, אלא יראה הענין גם על צד הטוב בבחינת ב' עינים, ואם הענין שקול יטה תמיד לצד זכות, וכל הדין חברו לזכות המקום גם כן ידון אותו לזכות.

ואם בהתלכנה הוא בעור בשרו ועמק אין מראה מן העור ושערה לא הפך לכן והסגיר הכהן את הנגע שכעת ימים. וראה הכהן ביום השביעי והנה הנגע עמר בעיניו לא פשה הנגע בעור והסגירו הכהן שכעת ימים שנית

(יג ד-ה)

טיח השודה

רבי אליעזר חיים דייטש זצ"ל

הסגרת המצרע מתקמת כשמתנתק בלבו מהבריות ושב בתשובה

ויש לדקדק מאי טעמא בהסגור ראשון פתיב 'והסגיר הנגע', ובהסגור שני פתיב 'והסגירו הכהן'. גם יש לדקדק וכי הנגע לבד היה מסגיר הלא היה מסגיר אותו.

ויש לישב, דהנה כבר כתבו פי על פי הטבע מי שהוא מנגע ר"ל צריך להיות בשמחה ולא יושב שומם ויבדד, רק לאשר הנגע בא מתמת חטא ולא מטבע רבוי מותרות הדים, משום הכי היה הכהן מסגירו כדי ששיתבודד בינו לבין עצמו ויפן אל לבו פי עונותיו גרמו לו כל זה וישוב בתשובה.

וראה הכהן את הנגע בעור הכשר ושער בנגע הפך לכן ומראה הנגע עמק מעור בשרו נגע צרעת הוא וראהו הכהן וטמא אתו (יג א)

מלא העמר

רבי אריה ליב צינץ זצ"ל

ראה השניה של הכהן שלא השתנה הנגע מפאת צערו של הצרוע

אפשר ירצה בכפל. בני מוה' אהרן אמר שחזור לראות, פן נתמעט תוף הזמן שעוסק בו. ואני הוספתי נפך, להיות שאחר שנענש בנגע, ודאי יושב ורומם, ופעמים שעל ידי שמנונית האבר יתראה הנגע באחד מכ"ד ראשי אברים שאין הנגע נראה כאחד, וכשנעשה שמן נראה כאחד ועל ידי זה הוא טמא, וכמו שפרש רש"י על הפסוק (להלן פסוק יד) 'וביום הראות בו בשר חי וטמא'.

אם כן כמו כן להפוך, אם בתחלה הוא שמן, ולהיות שמצינו באגדתא דחזקן (גיטין נד:) על אספספוגים שעל ידי 'שמועה טובה תדושן עצם', ונתן רבי יוחנן בן זכאי עצה שיעבירו לפניו איניש דלא מיחבא דעתיה מגיה, כדי שמשמן בשרו ירזה, דכתיב (משלי יז כב) 'ורוח נכאה תביש גרם'.

ואם כן לפעמים אחר בואו לפני הכהן, והכהן עומד לפניו או לטהרו או לטמאו, יהיה סבה שעל ידי צער יכחש בשרו ולא יראה הנגע כאחד, והוא סימן טהרה, לכן צריך ראיה שנית אל הכהן.

וראה הכהן את הנגע בעור הכשר (יג א)

אמרי ברוך

רבי ברוך טולדיאנו זצ"ל

הטות הפך לצד זכות

אמרו ר"ל (ספרא פ"ג) כהן שהוא סומא מעיני אחת לא יראה את הנגעים. ויש לפרש

יראה מי הוא בעל הנגע, אם הוא לו שונא או אוהב, כי הכהן לא יראה רק הנגע, ואם יש להנגע סימני טהרה אז יטהר אותו, ואם יש להנגע סימני טמאה יטמא אותו, אבל בשום פעם לא יטמא אותו משום איזה טמאה שיש על האיש הזה ח"ו.

ולפיכך אמרה תורה הקדושה והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים, ולא אמר והסגיר את בעל הנגע, להורות שלא יהיה פונת הכהן להסגיר רק את הנגע לבדו, ולא את האדם שיש בו הנגע, הינו שלא יביט מי הוא בעל הנגע, עשיר הוא או עני, רק את הנגע יביט ולא שום דבר אחר.

נגע צרעת כי תהיה באדם והוא אל הכהן יי

(ט)

אור התורה

רבי שלום תאומים

ביאת הנגע על האדם שמאן לבוא אל הצדיק

צריך לרדוק שהוא מיתר לגמרי כי כבר נאמר בתחלה, אלא להרמזו שכפאשר לא ירצה לבוא אל הכהן להקדים את פני שלחן גבוה בשמחה ובטוב לב, אזי יכריחנו ה' שיהיה מרח לבוא אל הכהן על ידי צער ומכאוב הנגעים, לזה נאמר פאן נגע צרעת כי תהיה באדם, שהוא פמתמיה מהיכן יהיה זה שיהיה נגע באדם שהוא מדרגה חשוכה, ובא כמתרץ שהוא כדי והוא בעל פרחו אל הכהן.

וגם עתה בגלותנו שהצדיקים פהני ה' המה, וכמלאכי ה' אשר תורת אמת יבקשו מפייהם, וכאשר פמנע אדם מהם לשרתם ולכרכם בשמו הגדול בשמחה ובטוב לבו בכריאות

והנה מי שישב באיזה מקום ולבו ומחשבותיו הם במקום אחר הוי כמו שלא ישב שם בפאשר נודע משל העולם כפאחד מתפלל בלי פנה או צריכין לתן לו שלום עליכם אחר השמונה עשרה, כי לא היה פה במחשבתו, וד"ל. ואם כן בשבוע ראשונה מסתמא כפאב אליו הכהן ואמר לו כי צריך הסגר לא היה עדין מספים לזה כל פה, כי סבור היה שאדרבא יותר טוב לו יהיה חברת אנשים, ואם כן אף על גב שפסתמא שמע לכהן שיהיה פהסגר, מפל מקום לבו ומחשבתו היו עדין לחברת אנשים, כפאשר היה רגיל להתאסף עם אחוזת מרעים ולדבר לשון הרע, משום הכי לא כתיב 'והסגירו' רק 'והסגיר הנגע', כלומר הנגע היתה מסגרת אבל הוא עצמו היו כל מחשבותיו עדין לחברת אנשים כפאשר היה רגיל עד עתה.

אמנם כפאשר כבר הרגיל עצמו קצת להתבודד, ומסתמא כפאשר ישב בדרך נפל לו במחשבתו איזה הרהורי תשובה גם כן, אז לא הוי שוב בלבו לחברת אנשים, משום הכי אמר פהסגר שני 'והסגירו הכהן' כי אז הוא גם כן היה מסגר שם, ומשום הכי כפאשר ראה הכהן ונהנה פהה הנגע אז נטהר לגמרי, כי על ידי הרהורי תשובה שעלה בקרבו זכה שיטהר מנגעו.

תפארת אבות

רבי בנימין פרידמן זצ"ל

הכסת הכהן על הנגע ולא על בעל הנגע

ולכאורה היה צריך לומר 'והסגיר את האיש אשר בו הנגע', ועיין בשפתי חכמים שרצה להעמיס זה בדברי רש"י ו"ל. ונראה לי כס"ד, ותורה הקדושה רצה בזה להזהיר את הכהן הרואה את הנגע, שבשום פעם לא

שהוא העון ללבו שהוא המצות, פי שב האדם בתשובה, ובמקום שהיה עובר עבירות שב לסגל מצות, אז וטהר הכהן את הנגע, שגם הנגע עצמו יטהרנו להיות פזיות.

ומה שפפל ואמר 'טהור הוא', נראה לפרש על פי מה שאמרנו ר"ל (יומא פ"ג) דמה שזדונות נעשים פזיות הינו על ידי תשובה מאהבה, אבל על ידי תשובה מיראה נהפכים הזדונות לשגגות דוקא ולא לזכיות, ועין בספר משל ונמשל שאי אפשר לאדם להשיג תחלה תשובה מאהבה רק אחרי ששיג תחלה תשובה מיראה, ושוב זוכה להשיג אחר כך תשובה מאהבה.

וזוהו שפפל וטהר הכהן את הנגע, שיהפך העון לזכות שהוא טהרה, אם כבר אותו האדם טהור הוא בתשובה הראשונה ששב מיראה, ועתה שב עוד שנית מאהבה.

ואם תחתיה תעמד בהקרת לא פשתה צרבת
השחין הוא וטהרו הכהן (ג כב)

קול יעקב

רבי יעקב צבי אליש זצ"ל

רשם של טמאה מי שעומד במקום אחר ואינו מתעלה בכל יום ויום

הענין, פי יש שני מיני צדיקים, אחד הם שנקראים הולך, שהולכים בכל יום ממדרגה למדרגה, ומין השני הוא שעומדים תמיד במקום אחד, וכך יום ויום מתפללים ולומדים תורה, וכאמול פן היום וכן מחר.

ובאמת שגם המין השני הוא טוב מאד, אף עם כל זה יש בהם עוד קצת רשם מהספרא אחרא, פי אם היו מטהרים מכל וכל היה ראוי שבכל יום ויום יבואו למדרגה תרה, כמו שפכתתי מזה במקום אחר.

הגוף, אזי בודאי אם שהוא טוב בעיני ה', יכריחנו לבוא על ידי יסורים ונגעי בני אדם.

וכיום הראות בו בשר חי וטמא. וראה הכהן את הכשר החי וטמאו הכשר החי טמא הוא צרעת הוא (ג יד-טו)

מכתם לדוד

רבי דוד שפרבר זצ"ל

טמאת שכחת יום המיתה

יש לפרש על דרך רמז מוסר, על פי אמרם ר"ל (אבות פ"ב מ"י) שוב יום אחד לפני מיתתך, וכן יזכיר לו יום המיתה (ברכות ה), אשר לזאת זה דרכם של אנשי הצורה, להציב תמיד לעיניהם דלמיתה אזלי ר"ל, אם פן מה להם להשתקע בנחלת הבלי עולם הזה, ופניהם מועדות תמיד למעלה.

יש לפרש וכיום הראות בו בדמינו של אדם שהוא בשר חי וקיים באיש, וטמא בטמאת היצר. וראה הכהן העומד לשרת בקדש לפקח עינים ערות את הכשר החי תכונתו ומזגו, וטמאו יעירנו בתוכחתו ומוסרו עד שיגיע בנפשו כי טמא הוא, וכלל זה יהיה בידו אשר הכשר החי טמא הוא.

וראהו הכהן והנה נהפך הנגע ללבן וטהר הכהן את הנגע טהור הוא (ג יז)

מדרשו של ש"ם

רבי שאול מסימון שלי זצ"ל

תשובה של אהבה לאחר עשית תשובה מיראה

נראה לפרש על פי מה שכתבו ז"ל שעל ידי התשובה נהפכים זדונות לזכיות. וזהו וראה הכהן הוא הקב"ה, והנה נהפך הנגע

ז"ל, ל'ן לכני ארץ ישראל, הטעונים שלוח אינם של אהבה. ולכני חוץ לארץ דאינם טעונים שלוח, יסורין של אהבה הוּוּ.

זוה אמרו, כל ימי אשר הנגע בו יטמא, תדע דטמא הוא מעברות שפידו ואינם יסורין של אהבה, והטעם הוא, כי ישב בדרך מחוץ למחנה מושבו, רצה לומר, דהוא נוקא בארץ ישראל דנוהג שלוח מחוץ למחנה, מה שאין בן בחוץ לארץ.

מנושאי הפרשה

הטעם שנאמר 'וכפר עליה הכהן' רק בקרבן הדלות ולא בקרבן העשירה

דברי שאול

רבי יוסף שאול נתנוון זצ"ל

כפרת הדל תלויה בכהן

ואם לא תמצא ידה די שיה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה (יב ח). מה שכתב 'וכפר עליה הכהן', ובפשירות לא כתב רק 'וכפר עליה וטהרה' ולא כתב הכהן, נראה לענייני דעתו הדבר נכון, דהנה בפשירות מחלק ענין העולה מן החטאת, שהעולה הוא כבש, והחטאת הוא בן יונה או תור, ונמצא שאין ביד הכהן לשנות הפשרות, וצריך שיקח הכבש לעולה והתור לחטאת, ואם שנה פסול, לכך כתב סתם 'וכפר עליה', שהיא העקר הגורם שהביאה פשרתה, והכהן רק המקריב והכשירה בו.

אבל בדלות שצותה התורה שתביא שתי תורים או שני בני יונה אחד לחטאת ואחד לעולה, ואם ביד הכהן לבחור איזה

זוה שאמר ואם תחתיה תעמד הכהנת, שאם הכהירות עומד תמיד 'תחתיה' במקום אחד ובהיום בן מחר, לא פשתה שאינו מוסיף בכל יום תורה ומעשים טובים, צרכת השחין הוא ותרגם אנקלוס רשם שישנא הוא, שנקאה שיש בו עוד קצת רשם מהסטרא אחרא, שאם לא כן הנה ראוי שיהיה הולך תמיד ממדרגה למדרגה ולא הנה עומד במקום אחד, וכמדבר.

איש צדוע הוא טמא הוא (יג מד)

קול יעקב

רבי יעקב צבי יאליש זצ"ל

ביאת הנגעים בעבור הנאה

על פי מה שאמרו רז"ל (ערכין טז) שהנגעים באים בעבור הגאות ר"ל, ולזה צותה התורה להסגירו שבעת ימים כדי שיתבודד ויראה גדל פחיתותו, שהוא כאין נחשב נגד גדל רוממותו ותברך שמו, ובזה הנה תרופה למכתו. זוה שאמר איש, כשאדם מדמה בעצמו שהוא איש והוא נחשב למאומה, אז צדוע הוא, בא עליו נגע צרעת.

כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא בדר ישב מחוץ למחנה מושבו (יג מד)

תורת אהרן

רבי אהרן בן שמעון זצ"ל

נגעים שכחין לארץ יסורים של אהבה

יובן בהקדים מה שאמרו בבבכות (ה), אמר רבי יוחנן נגעים אינם יסורים של אהבה והאמר מר כל מי שיש בו מארבעה מראות נגעים הללו, אינם אלא מזבח פפרה. ומשני, מזבח פפרה הוּוּ, יסורין של אהבה לא הוּוּ. ואי בעית אימא הא לן, והא להו. ופרש רש"י

רמז תפא) וְאֵל אֱלֹהֵינוּ כִּי יִרְבֶּה לְסִלּוֹחַ זֶה עֲשִׂירֵית הָאִיפָה, שְׁוֹתֵר הַקַּב"ה מִשְׁלוֹ. וְהֵינּוּ כִּי בַחֲטָא הָאָדָם פָּגַם בַּחֲלֶק הַגְּשָׁמִי וְגַם בַּחֲלֶק אֱלֹקֵי, הֵינּוּ נִפְשׁ אֱלֹקֵי אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ, וְלִזֶּה מֵבִיא קִרְבָּן שֵׁשׁ בּוֹ גַם כֵּן ב' חֲלָקִים, חֲלֶק הַגְּשָׁמִי וְחֲלֶק הַחַיּוּנִי, אֲכַן כֹּל זֶה בְּקִרְבָּן בַּעַל חֵי, אֲכַן בְּמִנְחָה שְׂאִין בּוֹ חֲלֶק הַחַיּוּנִי וּבִמְהָ יִתְכַפֵּר חֲלֶק נִפְשׁ אֱלֹקֵי, אֲכַן הַקַּב"ה וְתֵר מִשְׁלוֹ, וּדפ"ח

וִירָאָה כִּי זֶה הַפְּרוּשׁ בְּמָה שְׂאֲמָרוּ חו"ל (מנחות קד:) לְמָה נֶאֱמַר (ויקרא ב א) וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קִרְבָּן מִנְחָה, מַעֲלָה אֲנִי עֲלָיו כְּאֵלוֹ הַקְּרִיב נִפְשׁוֹ. וְהַכּוֹנֵה כְּנ"ל, כִּי בְּאָמַת אֵין בְּמִנְחָה כְּפֹרֵת חֶלֶק הַנִּפְשׁ, אֲכַן הַקַּב"ה בְּחִסְדּוֹ מַעֲלָה עֲלָיו כְּאֵלוֹ הַקְּרִיב נִפְשׁוֹ.

וְזֶהוּ גַם כֵּן פְּנוֹת דְּבָרֵי חו"ל (שבועות טו.), נֶאֱמַר בְּעוֹלַת בְּהֵמָה רֵיחַ נִיחֹחַ וְנֶאֱמַר כֵּן בַּעוֹף, לֹאמַר לֶךְ אַחַד הַמְּרֻבָּה וְאַחַד הַמִּמְעִיט וְכו'. וְהַכּוֹנֵה גַם כֵּן כְּנ"ל, כִּי בִּינּוֹן שְׂצָרִיף כְּפָרָה חֲלֶק הַחַיּוּנִי, וּבְכָבֵר אֲמָרוּ חו"ל (חולין כו:) עוֹף שְׁחִיתוֹ מַעוֹט הַכְּשֵׁרוֹ בְּסִימָן אַחַד, וְאִם כֵּן הִיָּה מְקוּם לֹאמַר דְּאֵין בַּעוֹף דֵּי כְּפֹרֵת חֲלֶק הַחַיּוּנִי, וְלָכֵן אֲשַׁמְעִינוּ דְּאַחַד הַמְּרֻבָּה וְכו', וּבְאָמַת הוּא גַם כֵּן רַק מְחֻסַּד הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲבָל לְפִי שׁוֹרֵת הַדִּין הִיָּה צָרִיף קִרְבָּן בְּהֵמָה, רַק הַקַּב"ה בְּחִסְדּוֹ הַגְּדוֹל וְתֵר עַל שְׁלוֹ.

וְהִנֵּה יָדוּעַ כִּי שְׂרָשׁ הַגְּבוּרוֹת הֵם י"פ דָּם, וְלָכֵן בְּקִרְבָּן עֲשִׂיָּה שֶׁהַכְּפָרָה מַצַּד שׁוֹרֵת הַדִּין, בִּינּוֹן שֶׁהִיא קִרְבָּן בְּהֵמָה, נֶאֱמַר וְשִׁתְּרָהּ מִמְּקָר דְּמִיָּה, כִּי 'מִמְּקָר דְּמִיָּה' עִם הַכּוֹלָל מְסַפֵּר י"פ דָּם, הֵינּוּ הַגְּבוּרוֹת, שִׁשְׁתֵּהֶרְתָּה גַם מַצַּד הַגְּבוּרָה, אֲבָל בְּדִלוֹת שֶׁהִיא רַק קִרְבָּן עוֹף וְכְּפֹרֵתָה רַק מַצַּד הַחֻסָּד, וְלָכֵן נֶאֱמַר וְכִפְּרָה עֲלֶיהָ הַכּוֹנֵן שֶׁהוּא אִישׁ הַחֻסָּד.

מֵהֶם שִׁרְצָה לְחֻטָּאת אוֹ לְעוֹלָה, לְכֹף כְּתִיב וְכִפֵּר עֲלֶיהָ הַכּוֹנֵן, שֶׁהִכְהֵן הוּא הַעֲקָר, וְעֲקָר הַכְּפָרָה שֶׁמַּעֲכָבָה לְאָכַל בְּקִרְשִׁים הוּא הַחֻטָּאת, וּבְכִידּוֹ תָלוּי לְבַחֵר בְּאִיזָה שִׁרְצָה.

נִמְנָר יוֹסֵף

רַבִּי יוֹסֵף בֶּן נַאֲרִיִּים זצ"ל

חִכּוּבוֹת קִרְבָּנוֹת הַעֲנִיּוֹת מִפֶּאת הַכּוֹנֵן הַמְּקָרִיב

הַרִי דְּבַעֲשִׂירוֹת לֹא הַזְּכִיר כֵּהֵן רַק וְכִפֵּר עֲלֶיהָ וְשִׁתְּרָהּ, וְלֹא כְּתִב הַכּוֹנֵן. וְאַפְשָׁר שֶׁמִּדְּרָף הָעוֹלָם אִם אִישׁ נִכְבַּד וּמַעֲלָה יָבִיא מִנְחָה לְמַלְךְ, גַּם אִם הַמִּנְחָה הִיא דְּבַר מוּעָט תִּשָּׂא חֵן בְּעֵינָיו. וְאִם תִּהְיֶה הַמִּנְחָה דְּבַר יָקָר וְכֹלֵי חֶפְצִי, גַּם אִם יָבִיא אוֹתָהּ אִישׁ נִקְלָה וּפְחוֹת, הִיא יִקְרָה בְּעֵינֵי הַמַּלְךְ.

לְכֹן גַּם בְּעֲנִיּוֹת שֶׁלֹּא הִשִּׁיגָה יָדָם לְהִבִּיא דֵּי שָׂה, רַק שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה, שֶׁהֵם מוּעָטִים, הַזְּכִיר 'הַכּוֹנֵן', לֹאמַר שֶׁמִּנְחָתָה רְצוּיָה לֵה', כִּי הִבִּיאָה הַכּוֹנֵן שֶׁהוּא אִישׁ קְדוֹשׁ וְיָקָר לְפָנָי ה'. אֲבָל בְּעֲשִׂירוֹת לֹא הַזְּכִיר הַכּוֹנֵן, גַּם שֶׁהוּא הַמְּבִיא מִנְחָתָה, אֲפִלוֹ כִּי לֹא הַזְּכִירוֹ, שֶׁהֵן עֲשִׂירוֹת וּמִנְחָתָם יִקְרָה בְּדָמִים.

פְּרֵי הַעֵץ

רַבִּי יְהוּדָה מוֹדֵרֵן זצ"ל

כְּפֹרֵת קִרְבָּן הַעוֹף רַק מַצַּד מִדַּת הַחֻסָּד

וַיֵּשׁ לְדוֹקֵק לְמָה בְּקִרְבָּן עֲשִׂיָּה נֶאֱמַר רַק וְכִפֵּר עֲלֶיהָ וְשִׁתְּרָהּ מִמְּקָר דְּמִיָּה וְלֹא נִזְכָּר הַכּוֹנֵן כְּמוֹ בְּקִרְבָּן דִּלוֹת, גַּם יֵשׁ לְדוֹקֵק לְמָה לֹא נֶאֱמַר גַּם בְּקִרְבָּן דִּלוֹת מִמְּקָר דְּמִיָּה כְּמוֹ בְּקִרְבָּן עֲשִׂיָּה.

וִירָאָה עַל פִּי מָה שֶׁכְּתִב בְּיַעֲרוֹת דְּבַשׁ (ח"א דרוש טו) לְפָרֵשׁ הַמְּדַרְשׁ (ילקו"ש ישעיה

מעטי צדיקים

וביום השמיני ימול (יב ג)

בסעודת ברית מילה של אחד מנכדי רבי יצחק זאב מבריסק זצ"ל, השתתף אחד הרבנים מחשובי הדור, ישב בשלחן הכבוד, ואמר בהתרגשות לרב מבריסק, "אה, כזו ברית חשובה".

תמה הרב מבריסק ואמר, "ברית היא מצות עשה שיש בה כרת, מצינו שנכתו עליה שלש עשרה בריתות, אין חלוק והבדל מי מקיים את המצוה, יהודי פשוט או גדול בישראל, וכי מה אפשר להוסיף על מצוה.

מפל לאותו מלמד שאמר שאם היה קיסר, הוא היה יותר עשיר מהקיסר עצמו, מלבד כל אוצרות המלוכה, היה משמש כמלמד לתלמידים ומרויח עוד הכנסה, יותר מהקיסר הנוכחי. (פניני הגר"ז)

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב ג)

אחר לדתו של אחי רבי יצחק דמבינסקי, נחלשה היולדת, בהגיע ליל הברית, גברה החלשה וחס גופה עלה מאד, אבי מהר לבית דודו הרה"ק הישמש ישראל זיע"א להזכירה, והרבי השיב שהוא יבוא לבקרה.

הרבי הגיע לבית, עמד על מפתן חדר היולדת, שאל להרגשתה, ואחל רפואה שלמה. כאשר אבי לנהו לבריתו, אמר לו הרבי, "התשובה שהיא ענתה לא מוצאת חן בעיני."

תשלח שליח במרכבה מיחדת שיסע ללודז' הסמוכה, ויזעיק את הדוקטור יונשער

המפרסם בממחיתו, שיבוא במהירות לבקרה, אני ממתין לו בביתי, אחר שיבקר את החולה, שיגיע וימסר לי את חות דעתו, גם אם השעה תהיה מאחרת".

הרופא יצא מבית היולדת בפנים חתומות, המשוף לבית הרבי, שם הודיע כי הוא מאבחן שהיולדת סובלת מהרעלת דם, מצבה חמור ביותר, הוא אינו נותן לה למעלה מעשרים וארבע שעות חיים בעולם.

פריץ הרבי בשחוק ואמר, "מדוע אדוני הרופא מכנה את זה בשמות חדשים, בזמנים קודמים היו רגילים לכנות מחלה זו בשם 'מילעף פיבער', קדחת חלב, מחלה בה רמות הסיידן בדם צונחות בצורה משמעותית.

הדוקטור דחהו ואמר, "כבוד הרבי, 'מילעף פיבער' זה לגמרי משהו אחר, פה זה הרעלת דם", אף הרבי בשלו, "איני יכול להבין מדוע אדוני הרופא מקרח לכנות את המחלה בשמות חדשים, רצוי יותר לקרא לה 'מילעף פיבער', כשם שהיו מכנים אותה בזמנים הקודמים.

הרופא הבכיר נסה לדחות בגימוס את דברי הרבי, אולם הישמח ישאל עמד בתקף על דעתו, והפציר בדוקטור שייסכים אתו על הדיאגנוזה שלו, כי היולדת סובלת מ'מילעף פיבער', ולא ממחלה אחרת.

בתחלה נסה הדוקטור המלמד להעמיד את הרבי על 'טעותו', להסביר שמחלת היולדת הרבה יותר קשה, ואין כל קשר בין מצבה הקריטי לבין המחלה הקלה שאודותיה מדבר הרבי, עד שהבין כי הרבי עומד על דעתו.

מִיָּדָה לְצַיַן שֶׁהִבְרִית נֶעְרְכָה בְּזַמְנָהּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, הֶרְבִּי שֶׁמֶשׁ כְּסוּדֶק, וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל עַל פִּי צוּי הֶרְבִּי, חַיִּים יִצְחָק דָּוִד. (כַּרְמֵנו גְּלִיוֹן יא)

זְמַן מוֹעֵט אַחַר שֶׁהֲגִיעַ הַחֲסִיד רַבִּי אֵיזִיק וְצ"ל לְבַקֵּר אֶת אַחֵיו הַרַה"ק רַבִּי דָּוִד מִלְּעֵלוֹב זִיע"א, פָּנָה אֵלָיו רַבִּי דָּוִד וְאָמַר, "אֲמַנָּם אֵין זֹ מַמְדַת דְּרָךְ אֲרָץ לֹמֵר לְאוֹרַח וּבְמִיָּחַד לְאָח, לְשׁוּב לְבֵיתוֹ, בְּכָל זֹאת אִמַּר לָךְ, לְשׁוּב לְבֵיתְךָ מִיָּד."

נִבְהַל רַבִּי אֵיזִיק, בְּמַחוֹ חִלְפָה מִחֲשָׁבָה, מִי יוֹדֵעַ מַה קָרָה בְּבֵיתוֹ, אֵיזָה אֶסוֹן הַתַּרְחֵשׁ שֶׁאֲחֵי מְשַׁלְּחֵי בְּבִהִילוֹת, הוּא רָץ כְּכֹל יְכַלְתּוֹ, בְּהֲגִיעוֹ לְבֵיתוֹ וַרְאָה אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ בְּרִיאִים וְשְׁלֵמִים, הוֹדָה רַבִּי אֵיזִיק לַהֲשִׁי"ת עַל חֲסִדָּיו, וְעִדּוֹ הַתְּפִלָּא עַל אַחֵיו.

עוֹדוֹ עוֹמֵד תְּמַה, נִפְרָצָה דַּלְתַּת הַבַּיִת וַיְהוּדִי זָר נִכְנַס פְּנִימָה וְנִפְל תַּחֲתָיו. מִיָּד נִגַּשׁ אֵלָיו רַבִּי אֵיזִיק וּנְשָׂאוֹ אֶל הַמַּטָּה, עוֹרְרוּ מִעֲלֵפוֹנוֹ, וְשָׂאל מַה אָרַע לוֹ. סִפֵּר הַיְהוּדִי, "הַיּוֹם מְלֹא שְׁמוֹנָה יָמִים לְהִלָּדַת בְּנִי, אֲנִי מַתְרוֹצֵץ כָּל הַיּוֹם וּמִחַפֵּשׂ אַחַר מוֹהֵל, בְּכָל מְקוֹם אוֹמְרִים לִי שֶׁהַמוֹהֵל נָסַע וְאֵינְנוּ בְּבֵיתוֹ."

נִדְמָה הִיָּה לִי שֶׁאֲצֵא מִדַּעְתִּי, פִּיֻצַּד יִתְכַּן שֶׁאֲמוּל אֶת בְּנֵי שְׂלֵא בְּזַמְנֹו, הַמְשַׁכְּתִי בְּדַרְכֵי מִדְרֵה לְדִירָה, עַד שֶׁשְּׁלַחוֹ אוֹתִי לְכָאן, מֵאַחַר וְהַשְׁקִיעָה מַתְקַרְבָּת, מִהֲרַתִּי וְרַצְתִּי כָּל הַדְרָה, כַּחוֹתֵי אֶפְסוֹ, וְהַתְּעַלְפַתִּי."

מַהֲרָה רַבִּי אֵיזִיק, נָטַל אֶת סִכּוֹ הַמִּיָּלָה וְרָץ עִם הַיְהוּדִי לְבֵיתוֹ, הֲגִיעַ לְשֵׁם בְּטָרָם שֶׁקִּיעָה, וְהַכְּנִיס אֶת הַרְף הַנְּמוּל בְּבִרְיָתוֹ שֶׁל אֲבָרָהָם אֲבִינוֹ בְּעֵתוֹ וּבְזַמְנֹו, אִזּוֹ הַבִּין מִדּוּעַ שְׁלַחוֹ אַחֵיו בְּבִהִילוֹת לְבֵיתוֹ. (פְּרִי קוֹדֶשׁ הַלּוּלָאִים)

בְּלִית בְּרָרָה עָנָה וְאָמַר, "אִם רְצוֹנוֹ שֶׁנִּקְרָא לְמַחְלָה מִיִּלְעָף פִּיבְעָר', אֲזִי כֹף נֶעֱשֶׂה. הֶרְבִּי עָנָה מִיָּד, "בְּוֹדָאֵי רְצוֹנֵי שְׁכַף יִקְרָאוּ לָהּ, כִּי זֶה בְּאֻמַּת מִיִּלְעָף פִּיבְעָר', וּמִיָּד שְׁלַחוֹ לְבֵיתוֹ, לִפְנֵי שֶׁיַּחְזֹר מִהַסְּכָמְתוֹ לְדַבְרֵי הֶרְבִּי."

אַחַר נִסְגַּר הֶרְבִּי בִּיחִידוֹת, אַחוֹת הֶרְבִּי שֶׁרָאָתָה כִּי מִצַּב הַחוּלָה בְּכִי רַע, הִלְכָה לְבֵית קֹדְשׁוֹ, הֶרְבִּי לֹא אָמַר מְאוּמָה, וְהִיא יִצְאָה כְּשֶׁהִיא אוֹמְרַת, "שֶׁהַטוֹב אֲמַנָּם יְבוֹא", וְהֶרְבִּי עָנָה אָמוֹן.

אַחַר שֶׁיִּצְאָה קָרָא לָהּ הֶרְבִּי וְאָמַר, "מַה אֲמַרְתָּ, שֶׁהַטוֹב אֲמַנָּם יְבוֹא, הַטוֹב כְּבָר בָּא". אַחַר הוֹסִיף וַצֹּוה, "בְּדַרְךְ לְבֵיתְךָ תַּעֲבִירִי דְרָךְ בֵּיתוֹ שֶׁל ר' עֲזַרְיָאֵל הַשׁוּחַט, וְתַעֲרִירִי אוֹתוֹ מִשְׁנָתוֹ, שֶׁיְבוֹא לְשַׁחַט עוֹפוֹת לְסַעוּדַת הַבְּרִית שֶׁתַּתְקִים מִחֵר."

אַחַר תַּעֲרִירִי אֶת הַמְּשַׁרְתֵּת לְהַכִּין אֶת הָעוֹפוֹת לְשַׁחִטָּה, וְאֵל תִּשְׁאַלֵי אִפְּ אֶחָד, אִם מֵאֵן דְּהוּא יִשְׁאֵל לְמַעֲשִׂיךָ, אֵל תַּעֲנִי, אֶתְּ עֵשִׂי אֶת שְׁלֹךְ, לְשַׁחַט, לְמַרְט, לְהַכְשִׁיר, לְבִשְׁל אֶת הָעוֹפוֹת, וְלְהַכִּין אֶת כָּל צְרָכֵי הַסַּעוּדָה, אֲפֹלוֹ אֵל תִּכְנִסִי לְחֹדֶר הַיּוֹלְדָת, אֲלֵא עֵשִׂי כְּאֲשֶׁר אֲמַרְתִּי."

הִיא הִלְכָה בְּזִרְיוֹת לַעֲשׂוֹת הַכֹּל כְּמַצְוָה עֲלֶיהָ, כְּאֲשֶׁר אָמְרָה שֶׁל הַחוּלְגִית רָאָתָה אֶת הַנֶּעֱשֶׂה, וְרָאָתָה אֶת הַמַּצֵּב הַנּוֹרָא שֶׁל בֵּתָה הַיּוֹלְדָת, הַשְׁתוֹמָמָה וְשֶׁאֲלָה, "מַה אֶתְּ עוֹשֶׂה בְּמַצֵּב נוֹרָא כֵּזֶה", אִפְּ הִיא לֹא עָנְתָה מְאוּמָה, כְּאֲשֶׁר צִוָּה אַחִיהָ הֶרְבִּי.

בְּשַׁעַת בְּקֹר נִרְאוּ לִפְתַּעַע עַל פְּנֵי הַיּוֹלְדָת סִימְנֵי חַיּוֹת, בְּנֵי הַבַּיִת מִהָרוּ לְסַפֵּר אֶת הַבְּשׂוּרָה לְרַבִּי שֶׁאָמַר, "נִרָא אֲנִי מִחַשְׁשׁ עֵינָא בִּישְׂא", וַצֹּוה לְקַשֵּׁר עַל יָדֵי הַיּוֹלְדָת וְהַתִּינוּק חוּט שְׁנֵי, וְכֵן שֶׁהַיּוֹלְדָת תִּסְתַּגֵּר כָּל הַיּוֹם בְּחֻדְרָה.

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג ב)

כאשר בקוש הרה"ק **רבי מרדכי מנעשכיז** זיע"א לקים מצות כתיבת ספר תורה, הכין קלף משבץ ועלית גג, והזמין לביתו את הסופר המפרסם הרה"ק **רבי משה מפשעווארסק** זיע"א בעל אור פני משה, שבגני הרה"ק **רבי זושא מאניפולי** זיע"א העידו עליו בשם אביהם, שזוקקין די גור היו נפליטים מקוילמוסו בעת כתיבתו.

בתחלה לא נעתר הרבי מפשעווארסק להזמנה, גם כששלח לו הרבי מנעשכיז לאמר, "דע לך, שהיריעות שהכנסתי מטפחות על הגג, ואינן מניחות לי לישן, בא לכתבן." עדיו לא נענה.

סובבו מן השמים, ובתו של הרבי מפשעווארסק חלתה והסתכנה, מהר אביה לנעשכיז, מקור הברכות והישועות, כדי לבקש על נפש בתו. כיון שהגיע לנעשכיז, עכבו רבי מרדכי לכתב עבורו את הספר הקדוש.

נשבע שנים ארכה כתיבת הספר תורה, בקדשה וטהרה ויחודים עלאיים, האור פני משה כתב את הספר, ואלו את האזכרות, כתב הרבי מנעשכיז.

כשנגמר הספר תורה, הבטיח רבי מרדכי אדום זזהב על כל שגיאה שתמצא בו, הגיע אחד שהציג עצמו כמגיה, משראהו רבי משה, הרה שירחיקו ממנו עט ודיו ספין ומכשירים, כדי שלא ישרבב שגיאות בספר.

הלה הסתגר עם הספר תורה לזמן ארוך, משראה שלשון טרחתו כי לא מצא כלום, תלש שעה מזקנו והרטיבה ברק, ומשך באות ג' מתבת נגע צרעת עד שמהגימ"ל נעשה גו"ן.

כשהראו לרבי משה את הטעות שנמצאה, אמר, "אני כתבתי תבה זו כהלכתה, עדין אני זוכר את הכונות שכתבתי בשעת כתיבתה, יהודי זה שקלקל הספר תורה, תדבק בו נגע צרעת כל ימיו, וכן הוה.

אותו "מגיה" הפך לקבצן מחזר על הפתחים, והגיע לפני הרה"ק הישמח משה זיע"א, והתאונן על מצבו. הישמח משה שנהג לכתב קמיעות לנצרכים, כתב לו קמיע, אך מייד כשיצא מחדרו, רץ אחריו ובקשו להחזירה, באמרו, "אתה נושא על עצמך לטותא דרבנן דלית ליה אסותא" (שבת קי).

ספר התורה עבר בירשה לבניו, כשבקש אחד מנכדיו להשיא כמה מצאצאיו, עשה כפי ההלכה (יורה דעה עו א), 'אין מוכרין ספר תורה, אלא ללמד תורה, ולשא אשה'. ומכר את הספר להרה"ק **רבי יהושע מבעלזא** זיע"א תמורת שלשת אלפי רייניש, הון עצום ורב בימים ההם.

כאשר הספר תורה המיחס הגיע לבעלזא, יצא לקראתו הרבי גראש חסידיו בתפים ובמחולות, ללוותו מתחנת הרפכת עד לבית המדרש, בקול רנה ותודה והמון חוגג. (אדמור"י בעלזא)

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים (יג ב)

עני מדכה היה הרה"ק **רבי אברהם מרדכי מפיינטשוב** זיע"א, בביתו שלוש בנות שהגיעו לפרקו, אף ברשותו לא היה ולו פרוטה עבור הוצאות הגדוניה והנשואין.

בכל פעם שהיה נוסע לרבו הרה"ק **רבי יעקב יצחק מלובלין** זיע"א, היתה אשתו מדברת

מיוילעדניק זיע"א בעל **שארית ישראל**, לבקש רפואה למכתו.

יעץ לו הרבי לנסע אל הרופא היהודי אשר בסטעפין, כי ממנו תצמח ישועתו בעזרת ה'. חזר הבחור לביתו, וספר לאביו כי הרבי צוה עליו לנסע לסטעפין, אבל בידי האב שהיה עני מרוד, לא היה את הסכומים הדרושים עבור הוצאות הדרך.

בלית בררה, בקש האב מבנו שיסע בשנית אל הרבי, ויבקש עצה אחרת שאפשר יהיה לקימה גם באמצעים הדלים העומדים לרשותם, שמע הבן לדברי אביו, וסח באזני הרבי את שפל מצבם, המונע מאתו לנסע לסטעפין.

אם כן, השיב הרבי, "אם אין אתה יכול לנסע לסטעפין, תאלץ להמתין בביתך עד שהרופא מסטעפין יבוא אליך לאוורוטש, זה יהיה בזמן הקרוב".

בחלף שבועים ימים, הזדמן לאוורוטש רופא העינים הממחה מסטעפין, ר' חיים נכנס אליו, וקבל תרופות עבור עיניו, משראה כי אכן הועילו התרופות, חזר אל הרופא ושאל כמה עליו לשלם עבורן.

המחיר היה נמוך, רק עשרים וחמש אגורות, הבחור שלם זאת בשמחה ואף הוסיף ונתן יי"ש לכבוד הרופא. אביו ר' שמואל, בא גם הוא להודות לרופא על עזרתו, ואז ספר הרופא כי הגיע אליו בחלום הלילה יהודי זקן, וצוה עליו לנסע לאוורוטש, אך הוא לא שת לבו לדברי החלום.

משנשנה החלום בלילה השני, ואף בלילה השלישי הוסיף וברא הזקן, נאלץ לצאת לדרך ולהשים פעמיו לאוורוטש, "זו הסבה שבגללה נמצא אני עכשו בעירכם", סיים הרופא.

על לבו ששישח את דאגתם לפני רבו הקדוש, אף כשהיה מגיע אל הרבי, נשכח מלבו הדבר ולא הזכיר כלל את מצבו הקשה.

משראתה כי אלו פני הדברים, נמלכה ונסעה אף היא לובלינה אחר בעלה, אחר שנפגשו בלובלין סמוך לבית מדרשו של הרבי, הכרח רבי אברהם מרדכי לשפר את מרי שיחו לפני רבו.

אמר לו הרבי, "מדוע לא אמרת לי דבר עד הנה", השיב רבי אברהם מרדכי, "חשבתני שהרבי ברוח קדשו יודע מעצמו את אשר אתי". "לא כן", השיבו הרבי.

בנגעי הנפש כתוב בתורה, 'אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת והוא אל אהרן הכהן' ו'ראה הכהן את הנגע, כלומר, הכהן בעצמו יראה את הנגע מיד, בלא שיגידו לו, אולם בנגעי בתים כתוב (להלן י' לח), 'ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית', מכאן שבנגעי בתים, כלומר צרכי הבית, צריכים להגיד לכהן".
(אמרי קודש קאמאראנא עמי ער)

והוא אל אהרן הכהן או אל אחד מקניו הכהנים (י' ב)

בימי בחרותו, עת עמד ר' חיים ב"ר שמואל מאוורוטש בפני סכנת גיוס, חפש תחבולות למען לא יקחוהו לעבודת הצבא, עמד ושפר חול לתוך עיניו וחבל בהן בצורות שונות, עד שנתלקלו לבלתי יכלת לראות.

כאשר עלה בידו להפטר מהגיוס ועבר זמנו, החל לעסק בסגלות ובכפואות כדי להחזיר את מאור עיניו, אבל לצערו הרב, הכל היה לשוא, החליט האברך לנסע לוילעדניק אל הרה"ק רבי ישראל דב

בְּשִׁבְתּוֹ פְּרֻשֶׁת תְּזַרְיעַ מִצְרַע, בְּעַת עֲרִיכַת הַשְּׁלַחַן הַטְּהוֹר, נִגַּשׁ אֶל הַרְבֵּי חֲסִיד שְׂלֵא נִמְנָה עַל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמוֹ, וְהִזְכִּיר לְפָנָיו חוֹלָה הַזְּקוֹק לְרַחֲמֵי שְׁמַיִם מְרֻבִּים. שְׂאֵל הַרְבֵּי הָאֵם קָרָאוּ לְרוֹפֵא וּמָה אָמַר, וְהִלָּה הַשֵּׁיב שֶׁהַרוֹפֵא אוֹמַר כִּי מְעֻטִּים הַסְּכוּיִים שֶׁהַחוֹלָה יָקוּם מִמּוֹחֲלָתוֹ.

נִנְבְּנָה הַרְבֵּי וְאָמַר, "בְּוֹדַי יְחִיָּה, וְתִהְיֶה לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפָרְשָׁה, 'כֻּלּוֹ הַפֶּךָ לְבֶן טְהוֹר', זֶה אֲשֶׁר אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תהלים מד כו-כז), 'כִּי שָׁחָה לְעַפְרֵי נַפְשֵׁנוּ דְבָקָה לְאַרְץ בְּטַנְנֵנוּ', 'קוּמָה עֲזָרְתָה לָנוּ', דְּוָקָא בְּעַת שְׂכַבְרֵי 'שָׁחָה לְעַפְרֵי נַפְשֵׁנוּ', אָז 'קוּמָה עֲזָרְתָה לָנוּ', בְּמִצְבַּב כְּזֶה שְׂלֵא נִרְאָה סְכוּי, שׁוֹמֵעַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת תְּפִלָּתֵנוּ וּמוֹשִׁיעַ אוֹתָנוּ".

לְאַחֵר שֶׁהֲלֹךְ הַחֲסִיד שֶׁהִזְכִּיר אֶת הַחוֹלָה, הִעֲזָה הַחֲסִיד הַמְּפָרְסֵם הַרְבֵּי יוֹנָתָן אֵיִיבְשִׁיץ מְזַעְלִיחוֹב זַצ"ל וְשָׂאֵל בְּצַחוֹת, "הָאֵם הַרְבֵּי יוֹדַע בּוֹדְאוֹת שֶׁהַחוֹלָה יִתְרַפֵּא, שֶׁהוּא מִבְּטִיחַ זֹאת לְחֲסִיד שְׂלֵא מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמוֹ, וְאֵינוֹ יָרָא שְׂלֵא יִתְקַיְמוּ דְבָרֵי הַצְּדִיק מִנְהִיג הַדּוֹר".

הַשִּׁיב הַרְבֵּי, "צְרִיף לְלַכַּת בְּדֶרֶךְ זֶה, כְּאֲשֶׁר יְבֹאוּ לְפָנָיו לְהַתְּפַלֵּל עַל יְשׁוּעוֹת, צְרִיף לְהַבְטִיחַ לְכָל אֶחָד טוֹב, אַחֵר כִּף לְהַתְּפַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁיתְקַיְמוּ דְבָרוֹ, שְׂלֵא יִמְצֵא שְׁקָרוֹ חֶסֶד וְשְׁלוֹם.

עַל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהילים מ י), 'בְּשִׁרְתִּי צָדֵק בְּקֹהֵל רַב הִנֵּה שְׁפָתִי לֹא אֶכְלָא ה' אֶתָּה יְדַעְתָּ, כְּאֲשֶׁר בָּאוּ קֹהֵל רַב' שֶׁאֶתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, הִיִּיתִי מִבְּשׂוֹר לָהֶם 'צְדִק', הֵינִי כָּל טוֹב, וְאַחֵר כִּף הַתְּפַלֵּל לְה' יִתְבָּרַךְ, 'הִנֵּה שְׁפָתִי לֹא אֶכְלָא', אֵין רְצוּנִי

נִדְהַמּוּ הַשְּׁנַיִם מִנְּפִלְאוֹתָיו שֶׁל הַרְבֵּי, וְסִפְרוּ לְרוֹפֵא אֶת הַשְּׁתַּלְשְׁלוֹת הַמֵּאֲרָעוֹת, וְעַל דְּבָרֵי הַרְבֵּי כִּי הַרוֹפֵא מִסְּטַעְפִּין יִגִּיעַ לְאוֹרוֹטְשׁ. מֵאוֹתוֹ יוֹם, הִיָּה גַם הַרוֹפֵא בֵּין הַנוֹסְעִים אֶל הַרְבֵּי לוֹוִילְעֵדְנִיק. (סיפורים נפלאים)

נִנְעַ צְרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאֵדָם וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן (יג ט)

מַעֲשֵׂה בִּיהוּדֵי שְׁלֵקָה בְּפִצְעַ בְּמַעֲמִים וְסִבֵּל סוֹרִיִּים קָשִׁים, הַרוֹפְאִים הַשְּׁוֹנִים וְהַרְפוּאוֹת שְׁבָהֶם עֶסְק, לֹא הוּעִילוּ מֵאוּמָה.

בְּהִגִּיעוֹ לְהַשִּׁיחַ סִבְלוֹתָיו לְפָנָיו רַבּוֹ הַרְה"ק **הַפְּנֵי מִנְחָם** זִיע"א, קָרָא הַרְבֵּי בְּאֲזִינוּ פְּסוּק מִפְּרֻשַׁת אוֹתוֹ שְׁבוּעַ (דברים ז טו), 'וְהִסִּיר ה' מִמֶּךָ כָּל חֲלֵי וְכָל מַדּוּי מִצְרִיִּים הַרְעִים אֲשֶׁר יִדְעֶתָ לֹא יִשְׁיָמֶם בְּךָ וְנִתְּנֶם בְּכָל שְׂנְאָיֶךָ'. מֵאוֹתוֹ הִרְגַע פְּסֵק כָּל הַכָּאֵב וְנִעְלַם כְּלַעַמַת שְׂבָא, וְיָהִי לְנֶס.

נִכְנַס לְפָנָיו אַבְרָךְ וְהִתְאוּנָן עַל פְּרִיחָה בְּעוֹר הַיָּדַיִם, הַרוֹפְאִים הַמְּלִיצוֹ עַל כָּל מִינֵי טְפוּלִים, וְהוּא לֹא יָדַע לְשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ, בְּהִגִּיעוֹ אֶל הַפְּנֵי מִנְחָם, בְּקֶשׁ לְרֵאוֹת אֶת הַיָּדַיִם, הַתְּבוּנָה רְגָעִים אֶחָדִים בְּעֵינָיו הַטְּהוֹרוֹת עַל עוֹר יָדָיו, עַד שֶׁנִּעְנָה וְאָמַר, "אֵינְנִי רוֹאֶה מֵאוּמָה", לְמוֹתֵר לְצַן שֶׁהַיָּדַיִם נִרְפְּאוּ לְנִמְרֵי, מִכֶּחַ מְרָאֶה עֵינֵי צְדִיק. (תולדות הפני מנחם)

כֻּלּוֹ הַפֶּךָ לְבֶן טְהוֹר הוּא (יג יג)

כְּאֲשֶׁר הִזְכִּירוּ לְפָנָיו הַרְה"ק **רַבֵּי בְּעָרִישׁ מִבְּיֵאלָא** זִיע"א אוֹדוֹת חוֹלִים אוֹ שְׂאָר דְּבָרִים, רְגִיל הִיָּה רַבֵּי בְּעָרִישׁ לְהַבְטִיחַ בְּפָה מְלֵא שְׁבוּדַי וְיִשְׁעוֹ, כְּפִי שְׂאֲכוֹ הִיָּה.

את פניו, זמן רב עבר עד שהמחלה נעלמה. (עוללות אפרים ז')

וְנָרְאוּ הַכֹּהֵן וְהַגֵּהֵן וְהַגֵּהֵף הַנִּגְעֵה לְלֶכֶן וְסֵהר הַכֹּהֵן אֵת הַנִּגְעֵה טְהוֹר הוּא (יג יז)

לַעֲת מחלתו הקשה של יהודי, נכנסו לחדר הרה"ק **הפני מנחם** זיע"א שני כהנים, להזכירו לרפואה לפני הרבי.

פְּתַח הפני מנחם ואמר בשם צדיקים, כי מחלה זו היא כנגע הצרעת, (ראה דור ישרים להרה"ק בעל התכלת עמ' עד), אם כך יש לשמע מה בפי הכהנים, כאשר בנותו היתה שיפסקו כי טהור הוא, אלא שנטרפה השעה, ולא הבינו שהרבי מחל לפעל עתה דרכי ישע ומרפא. (תולדות הפני מנחם)

וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֹאשׁוֹ קִרַּח הוּא טְהוֹר הוּא, וְכִי יִהְיֶה בְּקִרְחֹת וְגו' נִגַע לֶכֶן אֲדַמְדָּם, אִישׁ צְרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא וְטָמְאָנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוּ (יג מ - מב - מד)

כְּתַב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומארנא זיע"א. בפרוש אמר לי דודי רבנו איש אלקים הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, "אייזיק בני הידעת, כשהייתי בן ארבעים, עדין הייתי מפחד, האם אפשר אני עדין מקלפת גנה".

נִתְכַרְכְּמוּ פני מאד, כי מנעורי מגיל שלש גדלתי על חיקו, והייתי מפיר במדרגותיו הקדושות, נפלא הפלא ופלא, מדרגות רמות.

הַשִּׁיב לי רבי צבי הירש, "מדוע חרדתך כל כך, עד עתה ובכל רגע, אני מפחד הרבה מזה, ולמה אתה מתמיה בני על זה, הא מקרא מלא, 'איש כי ימרט ראשו', שנפלו כל שערות ראשו מחמת יראה ופחד

לשנות את דברי, וה' אתה ידעת אותי, שאינני שקרן ח"ו. (קונטרס מגיד דבריו ליעקב)

וְכִיּוֹם הָרֵאוֹת בּוֹ בְּשָׂר חַי וְטָמֵא (יג יד)
בְּרִשׁוֹי, 'וביום' מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאין אתה רואה בו. מכאן אמרו, חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשטה, לו, ולאצטליתו, ולכסותו, ולביתו.

מִמְקוֹרְבֵי הַחֲתָם סוֹפֵר זַצ"ל הִיָּה רַבִּי פִּישֵׁל סוֹפֵר זַצ"ל, שאף זכה להעלות על הכתב את דרשותיו וחדושי תורתו על התורה. הוא ארס את בנו הגדול רבי יעקב שלום שזכה אף הוא להמנות על תלמידי החתם סופר, והחתנה היתה אמורה להערך כנהוג בעיר בה גרה הפלה, טולפצ'אן.

לַפְנֵי מועד החתנה, פשטה לפתע פריחה על פני החתן, והיה מראה נורא. בצר לו התייעץ אביו עם רבו החתם סופר, האם במצב כזה עליו לדחות את מועד הנשואין, במיוחד אחר שהרופאים קבעו שפכל הנראה המחלה לא תסור בקרוב.

שָׁמַע החתם סופר את הדברים, ופסק שלא לדחות את מועד הנשואין, למרות הפריחה. מועד הנשואין התקרב, יומים לפני המועד, עדין היו פני החתן כמסכת ארגמן. שוב בא האב ושאל, וקבל את אותה התשובה, "לנסע לחתנה, ויהיה טוב".

הַבְּרָכָה ביד והדאגה בלבם, יצאו לדרך והתקרבו עד לטולפצ'אן, והנה לפתע נרפאה המחלה וסרה הפריחה, ומראהו כבתחלה.

מִיָּתֵר לתאר כמה רבתה השמחה, הנשואין נערכו ברב חדוה, אף פעבר שבעת ימי המשטה, שבה המחלה והפריחה כסתה

כַּל יְמֵי אֲשֶׁר הִנֵּנּוּ בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יִשֵּׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ (יג טו)

בַּשָּׁנָה תר"ח, פְּרָצָה בּוֹיְלִנָּא וּבַעֲיָרוֹת שְׁבַסְבִּיבְתָהּ מִגַּפְתְּ חוֹלִיעַ שֶׁהִפִּילָה חֲלָלִים רַבִּים. כְּרִגִיל בַּעַת צָרָה, הַחֲלוּ הַכֹּל לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי חֲטָאֵיהֶם וּלְפַשְׁפֵּשׂ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כְּדִי לְהַעֲבִיר אֶת רַע הַגְּזָרָה.

לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׂרָאֵל לִפְמִין מִסְלַנְט יֵצֵל שְׁכָנָה כְּרֵאשׁ יִשִּׁיבָה בּוֹיְלִנָּא, נִכְנַס אָדָם וְסָפַר שְׁבָבֵיתוֹ שֶׁל פְּלוֹנֵי נַעֲשִׂים מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ, אוֹלֵי בַעֲטִיּוֹ הַגִּיעָה הַמַּגֵּפָה הַנוֹרָאָה, שְׂאִינָה מִבְּדִילָה בֵּין צָדִיק לְרָשָׁע.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁהַכִּיר בְּאוֹתוֹ אָדָם שָׁגַם מַעֲשָׂיו שֶׁלוֹ עֲצָמוֹ עֲדִיו זְקוּקִים לְתַקּוּן, אֶת הַמִּצְרָע שֶׁלְּחֹו מִחוּץ לְשִׁלְשֵׁת הַמַּחֲנוֹת, כִּי לְפִי דְבָרֵי חַז"ל (נרמין טז.) צָרַעַת בָּאָה עַל חֲטָא לְשׁוֹן הָרַע, אֲסוּר לְשׁוֹן הָרַע אֵינּוּ בְּדַבְּרֵי שָׂקָר, אֲלֵא בְּגִלְל שְׁמֹחֲפָשִׁים חֲטָאִים אֲצֵל הָאֲחֵר, עֲצָם הַחֲטוּט בַּפְּנָמִיו וּלְקוּוֹיֵי שֶׁל הַזּוֹלַת, אֲפֹלוּ נְכוֹנִים הֵם, יֵשׁ בּוֹ מִשׁוּם לְשׁוֹן הָרַע.

אוֹמְרִים לְבַעַל לְשׁוֹן הָרַע כְּזֶה, "אִם אֵתָה אָמֵן כֹּה גְדוֹל לְמִצְאָ חֲטָאִים, צֵא מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, הַתְּבוּדָד מַעֲט עִם עֲצָמְךָ, אַז כְּבָר תִּמְצָא אֶת הַחֲסֵרוֹנוֹת שֶׁלְּךָ וְאֵת הָעוֹנוֹת שֶׁלְּךָ, אוֹתָם עֲלִיךָ לְשַׁפֵּר וּלְתַקֵּן."

נִקְעָה נִפְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִסְלַנְט מֵאוֹתָם מוֹכִיחִים וּמְטִיפֵי מוֹסֵר, שֶׁהָיוּ לְהוֹטִים לְהוֹקִיעַ עוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, תוֹף חֲפוּשׁ וְחֲטוּט יִתֵּר אַחֲרֵי כָּל מִינֵי לְקוּיִים, נָאָה דוֹרָשִׁים וְלֹא נָאָה מְקִימִים, בְּעֲצָמָם לֹא נִהְגוּ לְפִי כְּלָלִי הַמוֹסֵר שֶׁהִטִּיפוּ לְאַחֲרִים. כְּלָפִי הֶלְלוּ הָיָה אוֹמֵר, "דוֹמִים הֵם לְמִטְאֵטָא, בְּעוֹדוֹ מְנַקֵּה סְבִיבוֹ, הוּא צוֹבֵר לְכֻלּוֹף עַל עֲצָמוֹ."

(מאורי הגולה, דמויות הוד)

מֵאֲתוֹ יִתְבַּרַךְ, בְּוֹדָא 'טְהוֹר הוּא', הֵנוּ בַּעַל מְדוּרָה גְדוּלָה, לֹא יִזְכֶּה לְזֶה אֲלֵא מְפֻלָּג בְּקוֹדֶשֶׁה וּבְטַהָרָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַרַה"ק רַבִּי חַיִּים חֵייקָא מֵאֲמַדוּרָא זִיע"א.

אָךְ אֵף עַל פִּי כּוֹ, אַחַר כָּל הַגְּדָלָה הַזֹּאת, כִּי יִהְיֶה בּוֹ 'נֶגַע לְבוֹ', הָאֲרַמִּי, 'אוֹ אֲדַמְדָּם', עֲשׂו הָרָשָׁע, וְנִלְכַד בְּגְדָלוֹת, 'אִישׁ צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאנוּ הַכֹּהֵן בְּרֵאשׁוֹ', שֶׁהוּא רֵאשׁ יִשְׂרָאֵל, שֵׁם אָחִז בּוֹ 'נִגְעוּ', קְלֹפּוֹת נִגְה וְנִדְחָה מִשְׁנֵי הָעוֹלְמוֹת."

עַל דְּבַר זֶה יָוּוּ כָּל הַדְּוִים, יִשְׁפֹּךְ דַּמְעוֹת כְּנַחַל שְׂיִצְיֵל נִפְשׁוֹ מִקְלָפָה טְעוֹת שֶׁל נִגְה, וּמְרָאשִׁים שֶׁלוֹ, "שִׁדְיוֹ וְהוֹדָאִין" הַמְזַכְרִים בְּתוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף שֶׁהָיָה בְּיָמָיו, וּמִלֶּךְ עֲלִיּוֹן יִרְחַם עֲלֵינוּ, וְיוֹצִיאֵנוּ מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וְיִשְׁבֵּר עַל הַגְּלוּיּוֹת מֵעַל צְנֹאֲרֵינוּ. (הֵיכַל הַבְּרַכָּה כִּי תִטָּא ל טז)

וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא (יג מה)

וּבְנִמְרָא (סוטה לב:) 'וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא', צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ צָעֲרוֹ לְרַבִּים וְרַבִּים מִבְּקוּשִׁים עֲלֵיו רַחֲמִים.

סִפֵּר ר' נַחֲמָן דְּדִי מְלַבְסְקֵי ז"ל, בְּיִלְדוּתִי רָאִיתִי אֶת אָבִי מוֹרִי מְכַנֵּס אֶסְפָּה שֶׁל כַּעֲשָׂרָה גְבִירִים, לְסִיעַ לְיְהוּדֵי שִׁירָד מְנֻכְסִיו. **שְׂאֵלְתִיו**, "אִם נִגְזַר מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁפְּלוֹנֵי יִהְיֶה עֲנִי, מֵה נּוֹעִיל בְּכָךְ שְׁנֹתָן לוֹ כְּסָף, הוּא יִפְסִיד גַּם אֶת כָּל מֵה שִׁיתַּנּוּ לוֹ."

עֲנָה לִי אָבִי, "עֲצָם הָעֲנִינוּ שִׁישׁוּבִים עֲשָׂרָה יְהוּדִים בְּמִטְרָה לְטַכְסַּ עֲצָה כִּי־צַד לְעֹז לְחִבֵּר, זֶה עֲצָמוֹ מַעוֹרֵר עֲלָיו בְּשָׁמַיִם שַׁעֲרֵי רַחֲמִים, עַל דִּי כֹךְ נִפְתָּחִים עֲבוּרוֹ שַׁעֲרֵים חַדְשִׁים, לְהוֹשִׁיעוֹ מִמִּצְבוֹ הַקָּשָׁה". (יגדיל תורה)

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

שלא בגדר האנושי, כלה את כל המאכלים שהכינו לסעודת הערב, עד שהיו צריכים להביא מאכלים מהשכנים.

היה רבי גרשון תמה ומצר על בלמוס זה של אכילה בלא זמירות ובלי דברי תורה, חשב אולי יזכה לראות את עבודתו של אליהו הנביא בחצות, אבל גם אז לא ראה דבר, שכן האורח שכב מיד לישון, לאחר שהודיע למארחו שלמחרת היום הוא חפץ להתפלל בהשכמה בלי הכנות מרבות, שכן אין בדעתו לרעב עד חצי היום.

רבי גרשון הלך עמו להתפלל, חשב שיראה משהו בעת התפלה, אך לצערו לא ראה מאומה. כששבנו לביתם החלו בסעודת השבת, הוא כלה הכל, בשר דגים וכל מטעמים, ושוב הצרכו להביא עבורו אכל מהשכנים.

לאחר מכן הלך לגנות, סעודה שלישית סרב לאכל באמרו שאינו אוכל כי אם פעמים ביום, מובן שהשבת עברה על רבי גרשון בשברון רוח, במוצאי שבת פנה לאורח בתחנה, "רבי קדוש, יודע אני שאתם אליהו הנביא, אני רוצה לראות מכם דבר מה".

ענהו האורח, "האם אני אליהו הנביא, האם מלאך יכול לאכל". נדהם רבי גרשון, האורח הכניסו לחדר הסמוך, הראה לו את כל המאכלים שהיה נראה כאוכל, מונחים בשלמותם, ואמר לו, "אין לך עסק בנסתרות, במפלא ממך אל תדרש, במקסה ממך אל תחקר, עם רבי ישראל שלכם יש לי מעט הכרות, היה שלום", ופרח לו איש האמת.

(החכמה מא"ן)

זמן ממשך הפציר הרה"ק רבי גרשון מקיטוב יצ"ל בגיסו הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א, שיזכה לגלוי אליהו הנביא זכור לטוב. הבעל שם טוב אמר לו שאין זה עבורו, אף הוא הוסיף לבקש עד שזענה לו, אבל הזירו שבאפו זה לא קבל מאומה מאליהו הנביא, והפגישה לא תהיה לו לנחת רוח.

קבל רבי גרשון על עצמו, ובלבד שיזכה לראותו. אמר לו הבעל שם שלף אל ההקדש, מקום לינת הקבוצנים, שם חפש אחר אדם מלא שחין וכוּכְעו דבוק לראשו מחמת המגלא שבשחין, יגש אליו, ולא יפנה אליו בתאר רב או רבי, רק יאמר לו, "היה נא אורחי לשבת".

עשה רבי גרשון כן, הסתכל בו העני ואמר, "אני מתענה במשך כל השבוע ואתם תאריכו בשלחנכם, איני חפץ בכך", הבטיחו רבי גרשון שהשבת לא יאריז בשלחנו, והוא הלך עם האורח לבית הכנסת.

בשובו לביתו החל לקדם בשמחה ובהתלהבות את מלאכי השרת המלויים לאדם בלילות שבת, מה עוד שעתה זכה באורח רם מעלה שכזה, שאף אליו אפשר לפנות ב'שלוש עלים מלאכי השלום'.

קטע אותו האורח בקצר רוח מפגן והפטיר, "אתם מתחילים כבר בתעלולים, יום הששי מקדש השבת, יותר מן איני רוצה לשמע".

בלית בררה היה רבי גרשון מקצר ועולה, והחלו בסעודה. האורח התחיל לאכל

מילין וקירין והיודשים נפלאים מהוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהנרא שליט"א

מִי־הָתָא חֲזָרָתָא

חֲזָרָתָא דְאִוְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

ביום השמיני ימול - כח יום השמיני שמעל הטבע

מקום ונקודה נמצא כח הבורא יתברך וכי הוא מלך העולם. זוהי עבודת האדם בעולמו - למסור נפשו ורצונו למרות המפריעים ובכך לגלות כבוד ה' בעולם.

הקב"ה מסייע ונותן כוחות לגבור על הטבע והבלי היצר

אך לא עזב ה' חסדו ואף כי ההתגברות היא סיבת השכר, אך כבר אמרו (סוכה נב): 'אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו', לפיכך מקדים הקב"ה לסייע לאדם לצלוח במשימתו, ועוד קודם לידתו אמרו חז"ל (נדה ל:): שבהיות העובר במעי אמו נר דלוק לו על ראשו והוא צופה ומביט לאורו מסוף העולם ועד סופו, וקודם יציאתו לעולם מתחייב לשמור הנשמה כראוי, ומשביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, כדי שכן השבועה אף היא תעמוד לו לזכור מאין בא ולשם מה. ומלמדים אותו כל התורה כולה, ובשעה שיוצא לאוויר העולם משכחים ממנו כל מה שלמד ואתה ההארה מסתלקת ממנו.

אך אף שעתידי לימוד זה להשתכח ממנו, עדיין תועלת גדולה ועצומה יש בלימוד התורה שעל ידי המלאך, כי מכוח זה יוכל תמיד לשוב ולהיזכר בחלקו בתורה, כדרך הלומד תורה ומשכחה שבקלות יכול להיזכר בה על ידי לימודה שוב, שנשארת בו רשימה קדושה כדי שיוכל אחר כך ברדתו לעולם להיאחז בהארות שנשארו בו מקודם לידתו וכדאיתא בתיקוני זוהר (תקון ע' קלו:).

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַת דְּהִתָּה תִטְמָא. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׂר עֶרְלָתוֹ (יב ב-ג).

נראה מקרא מפורש כי ישנו קשר הדוק בין המילה לטומאת הלידה וכאשר האריכו המפרשים. ובדברינו יבואר כי ברית קודש היא העומדת לנגד טומאת עולם הזה והבליו. שהלא ידוע הוא, כי כל נשמה קודם רדתה לעולם, איננה חפצה להתרחק מבית אביה בעת יושבה תחת כסא הכבוד ונהנית מזיו שכינתו יתברך, אך הקב"ה כופה את הנשמה לרדת לגוף השפל שבעולם הזה דווקא.

וזאת, כי בכך מתקיימת תכלית ברית העולם שהיא להיטיב לבריותיו (עץ חיים שער הכללים פ"א), ומכלל ההטבה שתהיה הנשמה אוכלת ממעשי ידה שבלא זה הרי זה 'נהמא דכיסופא' (מגיד מישרים בראשית), שכך שנו חז"ל (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג) 'מאן דאכיל דלאו דלילה בהית לאיסתכולי באפיה', ולכן יורדת הנשמה לעולם כדי לסגל מצוות ומעשים טובים ועל ידיהם שבה אל בית אביה לזכות בכח מעשיה ולא במתנת חינוך.

מאחר שזו תכלית ירדת הנשמה לעולם הזה עומדים לנגדה כוחות עולם הזה, רצונות ותאוות המושכים את הגוף ללכת אחריהם כבהמה, וכשמתגבר עליהם למרות כל הקשיים וההסתרות זוכה לפעול נחת רווח לשולחו הקב"ה בורא העולם, כי אין לחך נחת רווח יותר מכך שאדם עושה נגד טבעו ומכריז במעשיו כי בכל

עבודת האדם להשיב לו ההארה

שהיתה לו קודם לידתו

הכח שנכנס בו ביום השמיני יותר מן הימים שקדמו לו. רק הכוונה לכוח הנשמה שיתחזק בקרבנו, וכל שמונה ימים כוללים בתוכם גם את יום השבת, והוא הנותן כוח רוחני לנשמת האדם, וכמו שבבריאת העולם לא היה העולם מתוקן בשלמות עד שבאה השבת והתחזק העולם על קיומו, כך גם נפש האדם אינה מושלמת עד שתעבור עליה שבת אחת, ומכוח השבת יהיה התינוק ראוי להיכנס בברית, ובכוחה יוכל לגלות ההסתר שבבריאה ולהאיר את אור נשמתו לפעול תכלית שליחותו שנשתלח בעבורה לעולם הזה.

בכח מצות מילה זוכים שיהיה בעליו עמו

עפ"י זה נוכל להבין עומק דברי חכמים שאמרו שבכח המילה משתתף הקב"ה עם הרך הנולד ומכח זה נשאר עמו לכל ימי חייו, שכן כל יהודי מקבל נשמה טהורה בתורת שאילה, ומצד הדין הרי הוא כשואל שכל הנאה שלו, שכיון שמשתמש בנשמה לצרכו והיא מסייעת לו בכל דרכיו בעולם הזה, ממילא חייב אפילו באונסין, ועתידי לתת את הדין על כל פגם רוחני שנפגמה בעולם השפל. אך נתן לנו בוראנו ויוצרנו החפץ בהצלחתנו בשליחותנו עצה הגונה, שמיד עם תחילת השאילה משתתף עמנו הקב"ה בברית המילה ואנו מוסרים התינוק לרשותו, ועל ידי כך חשוב כשאילה בבעלים והשואל פטור מאונסין, וזה הביאור לכך שיש שנהגו לומר בברכת המזון לסעודת הברית 'מיום השמיני והלאה ירצה דמו ויהי ה' אלקיו עמו', שעל ידי מצות המילה יהיה הקב"ה עמו במלאכתו לכל ימי חייו.

בדרך זו מבואר בקדושת לוי (וישב ד"ה ויהי) הכתוב (בראשית לח כח-כט) 'ויהי בעת לדתה ויתן יד וגו', ויהי כמשיב ידו' וגו', שבעת לידתו של האדם מתעוררת איתערותא דלעילא שיוכל להתקרב אל ה' בשלימות, אבל מיד אחר כך מסתלקת ההתעוררות ונשארת כעין מחיצה המבדילה בינו לעליונים, וניתנת בידו הבחירה בין טוב לרע ולהתקרב על ידי מעשיו אל ה', וזהו הרמז בפסוק 'ויהי בעת לדתה ויתן יד', שבעת לידתו של האדם נתנים לו סיוע שיוכל להתקרב, אבל אחר כך נהיה כמין 'יד' המסתירה וחוצצת בינו לקדושה, אבל אם יתן האדם אל ליבו לשעבד עצמו לעבודת ה', יזכה לזכך את חומריותו ולהסיר את המחיצה המפסקת ולשוב אל המדרגה הראשונה כבשעת לידתו, ואז מתקיים בו 'ויהי כמשיב ידו', שיוכה לסלק את היד המסתירה ויאיר לו האור הראשון כתבחיילה, 'ויקרא את שמו פרץ וגו', ואחרי כן יצא אחיו ויקרא שמו זרח', שיפרוץ את המניעות המפריעים לו ויזרח עליו אור גדול 'באור פני מלך חיים'.

מילה ביום השמיני - להאיר נשמתו

ע"י קדושת השבת

וזהו טעם מה שאמרה תורה וביום השמיני ימול בשר ערלתו, כדברי חז"ל (דב"ר ו א) 'ולמה התינוק נימול לשמונה ימים, שנתן הקב"ה רחמים עליו להמתין לו עד שיהא בו כוחו'. וביאר האור החיים הקדוש ע"ה מהו

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

קיום מצות מילה בקטנותו מסייע לכל ימי חייו

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב ב-ג).

יש לומר עפ"י דברי הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא ע"ה בספרו אוהב ישראל (ירא ד"ה וה') בענין מה שהיה אברהם אבינו מקיים כל מצוות התורה קודם שלא ניתנה (יומא כח:), שהיתה כוונתו לקיים כל המצוות בשם כל ישראל, כי כמו שבכל אדם נכללים הדורות העתידין לצאת ממנו, כך נשמות כל ישראל עד סוף כל הדורות כלולות היו באברהם אבינו ע"ה, וכל מצוותיו נעשו בכוח נשמות כלל ישראל, נמצא שכל בני ישראל קיימו כבר כל מצוות התורה בשלמות בכוח אם כי לא בפועל, וזה נותן בהם הכוח להוציא הדבר מכל אל הפועל ולקיים את המצוות בפועל ממש.

ועל פי זה אפשר לומר שזו היא גם סגולת המילה השקולה כנגד כל המצוות כולם, ועל כן בשעה שנימול בתחילת חייו, נחשב לו מיד כאילו קיים בכך את כל התורה כולה, וממילא קל לו ביותר לחזור ולקיים את כל המצוות כשיגדל.

כח התשובה קודם לבריאה

בדרך צד עוון, על כרחנו למדנו שלכל אדם ישנה דרך תשובה. ואם תתמה לשם מה עשה הקב"ה שיבוא לעולם מתוך עוון, השיבונו חכמינו ז"ל, שבכוונה תחילה נתן באדם מקום לשכון בו יצר הרע כדי שיקבל שכר טוב על מעשיו, בכך שיוסתר ממנו מציאותו יתברך ועם זאת יאמין שכל ענייני עולם הזה והבליו נבראו שיתגבר עליהם ומתוך זה יעלה נחת רוח עצומה למי שאמר והיה העולם.^א

כוח התשובה למעלה מן הטבע
כיון שהאדם מתחילת יצירתו עלול לבוא לידי חטא, הקדים הקב"ה רפואה למכה, והכין לנו את התשובה, ועוד קודם לבריאתו של עולם ברא את התשובה, כמו שאמרו בגמרא (פסחים נד). 'שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם',^ב ואחד מהם היא

אִשָּׁה פִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר (יב ב). מפרשה זו למדנו שורש כח התשובה שישנו בכל יהודי, הדנה שלמה המלך ע"ה כותב בספרו (קהלת ז כ) 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא', והוא מחמת שכל ביאתו של אדם לעולם היא ע"י היצר הרע, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים נא ז) כשביקש מה' שיקבלו בתשובה, 'הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי', שכיון שכל תולדת האדם ע"י יצר הרע כמו שאמרו במדרש (ויק"ר יד ה): 'אשה כי תזריע' הדא הוא דכתיב 'הן בעוון חוללתי', רבי אחא אמר אפילו אם יהיה חסיד שבחסידים אי אפשר שלא יהיה לו צד אחד מעוון וכו', מוכרח שהכין לנו בורא עולם דרך תשובה, כי הלא אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ומה יעשה הבן ולא יחטא אם כל ביאתו לעולם

המשך בעמוד הבא

א. וכמשל המובא בוהר (תרומה קסג): למלאך דהוה ליה בר יחידיא והוה רחיס ליה יתיר ופקיד עליה ברחימו דלא יקרב גרמיה לאתתא בישא בנין דכל מאן דיקרב לגבה לאו כדאי איהו לאעלא גו פלטרין דמלאך, אודי ליה ההוא ברא למעבר רעותיה דאבוי ברחימו, בביתא דמלאך, לבר הות חדא זונה יאה בחיזו ושפירא בריוא, ליומין אמר מלאך בעינא למחמי רעותא דברי לגבאי, קרא לה להיא זונה ואמר לה זילי ותפתי לברי למחמי רעותא דברי לגבאי וכו'. אי ההוא ברא יאות ואצית לפקודא דאבוי גער בה ולא אצית לה ודחי לה מניה, כדן אבוי חדי בבריה ואעיל ליה לגו פרגודא דהיכליה ויהיב ליה מתנן ונבזבזא ויקר סגיא.

מאן גרים כל האי יקר להאי ברא הוי אימא היא זונה, וההיא זונה אית לה שבחא בהאי או לא, ודאי שבחא אית לה מכל סטרין, חד דעבדת פקודא דמלאך, וחד דגירמת ליה לההוא ברא לכל ההוא טיבו לכל האי רחימו דמלאך לגביה, ועל דא כתיב (בראשית א לא) 'והנה טוב מאד', 'והנה טוב' דא מלאך חיים, 'מאד' דא מלאך המות, דאיהו ודאי טוב מאד למאן דאצית פקודין דמאריה.

ב. זה לשון הגמרא בשלימות: שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן, תורה, ותשובה, וגן עדן, וגינהם, וכסא הכבוד, ובית המקדש, ושמו של משיח, תורה, דכתיב (משלי ח כב) 'ה' קנני ראשית דרכי'. תשובה, דכתיב 'בטרים הרים ילדו' וכתוב 'תשב אנוש עד זכא ותאמר שובו בני אדם'. גן עדן, דכתיב (בראשית ב ח) 'גיסע ה' אלהים גן בעדן מקדם'. גינהם, דכתיב (ישעיה ל לג) 'כי ערוך מאתמול תפתח'. כסא הכבוד ובית המקדש, דכתיב (ירמיה יז יב) 'כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו'. שמו של משיח, דכתיב (תהלים עב ז) 'הי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו'.

ענין התשובה נזכר הרבה בתורה ובדברי הנביאים

מאחר שהתשובה היא הכח לגבור על טבע העולם, נזכר ענין התשובה כמה פעמים בתורה, פסוק אחד מצינו (דברים ל ב) 'ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום'. וכתוב עוד (פסוק ח) 'ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצוותיו אשר אנכי מצוך היום'. ועוד שם (פסוק י) 'כי תשמע בקול ה' אלהיך לשמור מצותיו וחקותיו, הכתובה בספר התורה הזה, כי תשוב אל ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך'.

וכן כל הנביאים שעמדו להם לישראל כולן צוו על התשובה (רמב"ם תשובה פ"ז ה"ה), הושע אמר (יד ב) 'שובה ישראל', ישעיה אמר (א טז) 'רחצו הזכו', 'אם יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו' (שם פסוק יח). ויחזקאל אמר (יח כג) 'החפץ אחפץ מות רשע נאם אדני אלקים הלוא בשובו מדרכיו וחי'.

התשובה¹, ודרשו זאת מדכתיב (תהלים צ ב) 'בטרם הרים ילודו' שעוד קודם לבריאת ההרים 'ותאמר שובו בני אדם'.

וכאשר אנו רואים שהתשובה נבראה קודם העולם אם כן היא מעל טבעו של עולם, ואף שעל פי טבע 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד), כדאיתא בירושלמי (מכות פ"ב ה"ו) שאלו לחכמה חוטא מה ענשו, אמרה להם 'הנפש החוטאת היא תמות'. אבל למרות זאת שאלו את הקב"ה חוטא מה ענשו, אמר יעשה תשובה ויתכפר, שהתשובה היא מעל הטבע והחכמה. והיא עומדת כנגד היצר הרע, שאף שיש לו שבעה שמות, שהם, רע, ערל, טמא, אבן, שונא, צפוני², ומנין ז' מורה על היותו כח חזק בטבע. עם כל זה כיון שהתשובה נבראה

**עם כל זה כיון
שהתשובה נבראה
קודם שנברא העולם
הרי היא מעל גבולי
הטבע, ובכוחה
יכולים להתגבר
על היצר. וכן שאר
הדברים שנבראו
קודם שנברא העולם
כמו התורה וישראל,
כוחם גדול לגבור
על הטבע הנרמז
בשבעה שמותיו של
היצר**

קודם שנברא העולם הרי היא מעל גבולי הטבע, ובכוחה יכולים להתגבר על היצר. וכן שאר הדברים שנבראו קודם שנברא העולם כמו התורה וישראל, כוחם גדול לגבור על הטבע הנרמז בשבעה שמותיו של היצר.

ג. כן כתב בכד הקמח (תשובה): ידוע כי התשובה היא מכלל שבעה דברים שנבראו קודם שנברא העולם. ואלו הן וכו'. כי מחסדי ה' יתברך על נבראיו שברא התשובה קודם שברא את העולם, לפי שגלוי וידוע היה לפניו שעתיד אדם לחטוא, ולפיכך הקדים לו הפואה למכה.

ד. וככתב השפת אמת (שבת תשובה תרמ"ד ד"ה בפסוק) בטעם שהתשובה קדמה לעולם, שהיא הכנה שיוכל בעל תשובה לבטל כל הטבע ולא יענב הטבע למי שבא לשוב בתשובה.

ה. ראה מה שכתב רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע בספרו ישראל קדושים (אות י'): ומספר שבע ידוע שכולל מספר הכוחות שיסד השם יתברך בבריאה בכל עניני הבריאה, ושבע שמות ליצר הרע הם מצד שבעה כוחותיו.

ו. וראה פסיקתא רבתי (פמ"ד): דבר אחר 'שובה ישראל', כל הנביאים קוראים לישראל לתשובה.

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודת ה' על סדר הפרשה

עונש המחשבה נמחל ע"י הקב"ה שזה חלקו

ואף שלפי זה היה מן הראוי שגם עונש המחשבה יהיה חמור יותר מן העונש על מעשי עבירה, והרי הדין הוא להיפך שמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין לט:). אלא כיון שהקב"ה חנון ורחום הוא מוחל על חטאי המחשבה שהם מחלקוט, אבל המעשים שהם באים מצד חלקם של אב ואם עליהם קשה יותר למחול ולכן נענשים עליהם ביותר.

הקדמת מחשבה למעשה בסדר הכתוב מפני חומרתו

והנה מצינו בקרבן יולדת שמקריבה חטאת ועולה, וסדר הקרבנות הוא שקרבן חטאת קודם לקרבן עולה, וטעם הדבר הוא כי החטאת מרצה על חטא ואילו העולה היא כדורון המוגש למלך, ובדין הוא שלא יקרב הדורון עד שירצה הפרקליט תחילה, ומכל מקום הסדר בפסוק הוא שהקדים עולה לחטאת כמו שכתוב 'אחד לעולה ואחד לחטאת'^ז, וצריך להבין מדוע לא נכתבו הקרבנות לפי סדר הקרבתם. ולפי האמור לעיל מבוארים הדברים באר

המחשבה חלק ה' באדם

ואם לא תמצא ידה די שיה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הפכה וטהרה (יב ח).

אמרו חכמינו ז"ל בגמרא (יומא כט). הרהורי עבירה קשים מעבירה, פירש החיד"א ע"ה בדבש לפי (מערכת ה"א אות ח) ובכמה מקומות נוספים בספריו, מדוע חמור הרהור שלכאורה אין בו דבר ממשי יותר מהמעשה עצמו. אלא שבכל מעשה עבירה שעושה חלילה הרי שעושה זאת באמצעות הגוף בשר ודם שניתנו לו ע"י אביו ואמו, כפי שאמרו בגמרא (נדה לא). ששלושה הם השותפים באדם, הקב"ה ואביו ואמו, הקב"ה נותן בו חלקו שהוא רוח ונשמה וכו' ובינה והשכל, ואביו נותן בו עצמות וגידים וכו', ואמו נותנת בו עור ובשר' וכו'. אך פגם הרהור הוא במחשבה שהוא החלק הרוחני והנכבד ביותר באדם, ומחלקו של הקב"ה שנתן באדם רוח ונשמה וכו' ובינה והשכל, לפיכך הפגם גדול כל כך, עוד יותר מגוף המעשה שהחוטא במעשיו אינו פוגם אלא בחלק אביו ואמו^ח.

המשך בעמוד הבא

ז. וראה במורה נבוכים (ח"ג פ"ח): המחשבה היא מסגולות האדם הנמשכים אחר צורתו, וכשיחשוב במרי ובעבירה ימרה נבכד שבשני חלקיו, ואין חטא מי שעבר והעביד עבד סכל, כחטא מי שהעביד בן חורין חשוב, כי זאת הצורה האנושית וכל סגולותיה וכל כוחותיה אין צריך להשתמש בהן אלא במה שהן ראויין לו, להתדבק בעליונים לא לרדת להשיג השפל.

ח. והוה שכתוב (במדבר לא ו) 'ונקרב את קרבן ה', ואיתא (שבת סד). שבא הקרבן לכפר על הרהור עבירה, ולפיכך נקרא 'קרבן ה' שבא לכפר על החטא במחשבה שהיא חלק ה' באדם (חומת אנך להחיד"א מטות אות ה).

ט. אמנם בעולם הבא ששם מתגלה מעלת הנשמה הטהורה שבאדם, שם מענישים גם על המחשבה כדאיתא באספקלריא המאירה (אחרי עה): כדי לזכך הנשמה מכל סיג ופגם שתאיר הנשמה בשלימות (מראית העין להחיד"א ע"ז טו).

י. ומכל מקום אין מחשבה רעה מצטרפת למעשה, כי הקב"ה ברוב רחמיו מוחל על חלקו שלא להעניש על המחשבה, וכן אין מענישים על דיבור רע, אלא על דיבור שהוא בעצמו עבירה ומטעם שעקמת שפתיו הוי מעשה, והוה פירוש המשנה (אבות פ"ב מ"א) 'עין רואה ואוזן שומעת' ומכל מקום אין נענשים עליהם, כי אם על המעשים כמו שאמר 'וכל מעשיך בספר נכתבין' (זרוע ימין להחיד"א אבות שם).

יב. ובה פירש בחומת אנך להחיד"א (תהלים סב) את הפסוק (שם פסוק יג) 'ולך אדני חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', שם אדני" רמז למדת הדין, והוא חסד ה' שמידת הדין משלמת לאדם על מעשיו ולא על מחשבותיו, כי הקב"ה מוחל על חלקו כנ"ל, אף שהמחשבה היא חלק אלוה והיה ראוי להיענש עליה ביותר.

יא. ופירש רש"י: 'אחד לעולה ואחד לחטאת', לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל הקרבת חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים בפרק כל התהיר (זבחים צ).

הוא הגורם לטומאה. ויש ליתן טעם בדבר כי הנגעים באים על עוון לשון הרע^{טו}, ודרך מספרי לשון הרע שהם מראים עצמם כלפי חוץ כאילו טובים הם, בעוד שמסתירים בתוכם את כוונותיהם הרעות, ועל כן הם נענשים מידה כנגד מידה, שהשיער הלבן הצומח בחוץ הוא הגורם להם טומאה ולא טהרה^{טז}.

בעלי לשון הרע מעמידים פני צדיק

כעין זה מצינו גם סימן טומאה נוסף והוא 'מחית בשר חי' (להלן פסוק י^ז), שאם נהפך מקצת הלבן שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה^{טז}, ואף על פי שבשר חי כשלעצמו אינו מורה על טומאה, מכל מקום גזרה עליו התורה שיהיה סימן טומאה, כי תחת הבשר החי יוסיף לעמוד הנגע בעינו^{טז}, והרי זה כדוגמת עוון לשון הרע שבעטיו בא הנגע, אשר כן דרך בעלי לשון הרע להעמיד כלפי חוץ מראה טהרה, בשעה שמתחת למראה החיצוני מסתתרת רעתו ומידותיו המגונות^{טז}.

היטב, כי העולה באה לכפר על המחשבה^{יב} והחטאת מכפרת על חטא שבמעשה^{יג}, וכיון שכן אף שהקרבת החטאת קודמת לעולה, בכל זאת הקדים בפסוק את העולה כדי לעורר אותנו גודל הפגם במחשבה, אשר היא מן הראוי להעניש על המחשבה יותר מהמעשה, אך מענותותו יתברך לא רצה להעניש על המחשבה. ומיהו להעיר לב האדם הקדים את העולה בכתוב, לומר דמן הדין זה יצא ראשונה להעניש על המחשבה, אמנם אל רחום הוא ואין עונש אלא על המעשה ולכן ההקרבה חטאת קודמת לעולה^{יד}.

ודרך מספרי לשון הרע שהם מראים עצמם כלפי חוץ כאילו טובים הם, בעוד שמסתירים בתוכם את כוונותיהם הרעות, ועל כן הם נענשים מידה כנגד מידה, שהשיער הלבן הצומח בחוץ הוא הגורם להם טומאה ולא טהרה

נגעים מידה כנגד מידה

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר וְשִׁעָר בִּנְגַע הַפֶּה לֶבֶן וּמְרָאָה הָאֵרֶץ עִמָּק מְעוֹר בָּשָׂרוֹ נֶגַע צִרְעָת הוּא

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמָּא אֹתוֹ (יג ג). שיער לבן הוא סימן טומאה בנגעים, וכיון שנראה שיער לבן בנגע אין מוסיפים לבדוק אחריו והוא טמא, ודבר תימה הוא זה שהצבע הלבן המורה על החסד^{טו}

באים עליו. שנאמר (תהלים קא ה) 'מלשני בסתר רעהו אותו אצמית', וכתבי התם (ויקרא כה כג) 'לצמיתות' ומתרגמינן 'לחלוטין'. ובמדרש (דברי ו ח): תלך עד שהנגעים באין על לשון הרע, הרי מרים הצדקת על ידי שדברה לשון הרע במשה אחיה קרבו בה הנגעים.
יז. בשם מרן שר שלום מבעלזא וזה"ה.

יח. שער לבן בלא מחיה, וכן מחיה בלא שער לבן, כל אחד מהם סימן טומאה הוא, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה (רש"י).
יט. 'צרעת נוגשת הוא', מכה ישנה היא תחת המחיה, וחסורה זו נראית בריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיהו אטהרנה (רש"י פסוק יא).
כ. כלי יקר (ויקרא יג ז).

יב. במדרש (ויק"ר ז ג ומעין זה בירושלמי יומא פ"ח ה"ז): אמר רבי שמעון בר יוחאי: לעולם אין העולה באה אלא על הרהור הלב, אמר רבי לוי מקרא מלא הוא 'יחזקאל כל לב' 'העולה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרים' וגו'.

יג. וראה גם ברבינו בחיי (ויקרא יב ז) שקרבן יולדת בא לכפר על חטאה של חוה, העולה מכפרת על מחשבתה והחטאת על מעשיה.

יד. חומת אנך להחיד"א (תוריע אות ד).

טו. כדאיתא בתיקוני זוהר (י): אבן דגוון דילה חיור נטילת מחסר. ועוד איתא שם (לט): תרין גווינין דשושנה, חוור וסומק, רחמי ודינא, דאינון חסד גבורה.

טז. בגמרא (ערכין טו): כל המספר לשון הרע נגעים

יג"א לאור ע"י מנחם אור לישיבה
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לנטש ללא אישור
מפורש בכתב ממנחם אור לישיבה
פניצוב ושימור: שוקי קוק

פרשת תזריע

המילה - פיקוח נפש ברוחניות

מנהגו של הרה"ק רבי דוד מדינוב זיע"א, בעל 'צמח דוד', בנו וממשיך דרכו של הרה"ק בעל 'בני יששכר' זיע"א היה לערוך את שולחנו הטהור מדי יום ביומו, לסעודה של בוקר. זמן מה אחר סיום תפילת שחרית, לאחר שהרה"ק הצמח דוד היה מסיים את סדר לימודיו הקבוע בטלית ותפילין, היה מסב לסעוד את ליבו יחד עם בני החבריא הקדישא, חסידים ואנשי מעשה, שהיו שותים בצמא את דבריו הנעימים.

ויהי היום, 'כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער', ומגיפה קשה החלה להשתולל בקרב אנשי העיר דינוב, עד אשר כמעט ולא היה בית אשר בו לא היה חולה מסוכן. המגיפה הקיפה זקנים עם נערים, אנשים נשים וטף, ואין מידה מציל רח"ל. אנשי העיר עמדו אובדי עצות מול המגיפה שהכתה ללא רחם, והרופאים לא מצאו את ידיהם ורגליהם כדת מה לעשות על מנת למגר את המחלה.

באותו בוקר נכנסו ובאו כמה וכמה אנשים אל היכל בית מדרשו של הצמח דוד, כדי להזכיר לפניו חולים מסוכנים שיברכם ברפואה שלמה ויחון אותם בדבר ישועה ורחמים. אלא שהרבי, שמסב היה בסעודת הבוקר, רק הקשיב לדברים שנאמרו לו וכמעט שלא הגיב על כך ולא כלום. למרות כל בקשותיהם ותחנוניהם של האנשים כי הרבי יבטיח לעורר רחמים רבים על החולים, שתק הצמח דוד ולא ענה מאומה.

בהמשך הסעודה פתח הצמח דוד ואמר:

אספר לכם מעשה שהיה אצל הקיסר הידוע 'פרנץ יוזף', שליט אוסטריה והונגריה. הקיסר פרנץ יוזף היה אוהב ישראל ומלך נוטה חסד, אלא שהיה גם ברצונו להחדיר השכלה ותרבות לחיי היהודים. הקיסר ביקש שבני ישראל יתאימו את אורח חייהם ויתנהגו כמנהג העולם, ככל העמים בית ישראל. אלא שבטרם כל חשב הקיסר לעצמו שאין זה ראוי שהוא יבוא לשנות ולסדר מחדש את הליכותיהם ומנהגים של היהודים מבלי שהוא יכיר אותם בהכרות אישית ופנימית, בלי כל מתווכים ואנשי ביניים, ולכן החליט הקיסר שעליו להתחפש ולהתחזות כאיש יהודי פשוט, וכך יוכל להתערב בין היהודים ולהכירם כראוי.

הסיר פרנץ יוזף את בגדי המלכות מעליו, לבש בגדים יהודיים, פשוטים וישנים, ויצא למסע מקיף בקרב ריכוזי היהודים שבארץ מלכותו. נודד היה פרנץ יוזף מעיר לעיר ומכפר לכפר, בכל מקום היה נכנס לבית הכנסת המקומי, מתערה בין האנשים, מקשיב לשיחותיהם ולומד על אופיים.

במיוחד ביקש הקיסר להכיר את מנהגיהם של היהודים, ולכן השתדל להגיע גם לאירועי שמחות שנערכו מעת לעת. כך כששמע על שמחת נישואין העומדת להתקיים, היה מגיע יחד עם שאר האורחים כבר לחופה ובודק בעניין רב ובהשתאות את מהלך סידור הקידושין, קריאת הכתובה ואמירת הברכות. לאחר מכן, השתתף כאחד האדם גם בריקודים הסוערים לכבוד החתן והכלה. פעם אחרת שמע על שמחת בר מצוה לאחד מילדי העיר, וגם לשם

הגיע וראה את חתן הבר מצוה פותח בדרשה, כשהכל מפסיקים אותו בשירה ובזמרה.

ברבים מהמקרים היה הקיסר גם מנסה להבין את טיבם של המנהגים השונים והמקוריים, אלא שמתירא היה שלא יבינו כי איש נכרי הוא, ולכן היה נוהג לדרוש ולחקור בחכמה ובתבונה. פעמים רבות דווקא אלו שהקיסר שאל אותם לא ידעו מה להשיבו, אולם היו כאלה שידעו להשיבו דבר ולהחכימו במסורת ישראל ובטעמי מנהגיה.

פעם אחת נודע לקיסר, כי מחר בבוקר, תיכף לאחר תפילת שחרית יתקיים מעמד ברית מילה לבנו של אחד מחשובי הקהילה. הקיסר התרגש מאוד והגיע בשעה היעודה כדי לתפוס מקום טוב בו הוא יוכל לראות נכוחה את סדר העניינים. ואכן, לאחר תפילת שחרית הכניסו את התינוק על גבי כרית רקומה, והקיסר רואה כיצד מעבירים את התינוק מיד ליד, מניחים אותו על כסא של אליהו, והאבא הנרגש אומר את הפסוקים בקול.

כשהגיע רגע הברית עצמו והמוהל ניגש עם הסכין כדי לעשות את החיתוך, התרגש הקיסר מאוד ורצה לתפוס את ידו של המוהל ולמנוע ממנו לעשות את מלאכתו. הוא לא היה מסוגל לראות את הסכין המונפת על העולל הרך בן שמונת הימים. אלא שתיכף ומיד התעשת הקיסר והבין כי לא זו בלבד שלא יועיל מאומה, שהרי תיכף ומיד יסלקוהו והמוהל ימשיך במלאכתו, הרי שגם יתפסו ויבינו שאין הוא מבני ישראל, שהרי מי מבני ישראל יפריע ויעכב מוהל מלהכניס ילד יהודי בבריתו של אברהם אבינו.

התגבר הקיסר על רגשותיו ולא עשה מאומה, רק המשיך להסתכל במעשיו של המוהל. והנה הוא רואה שהמוהל עומד לעשות 'פריעה' כדת

וכדין. שוב גאו רגשותיו של הקיסר ורחמיו נכמרו על התינוק, שלא זו בלבד שמלים אותו, הנה גם עושים לו פריעה. הפעם הוא כבר חשב שאינו מסוגל להתאפק ושלח את ידו אל עבר המוהל, כדי למנוע מעשיית הפריעה. אלא שתיכף ומיד הוא החזיר את ידו אחורנית, וברגע האחרון עצר בעצמו, מאותן סיבות שלכן לא עצר בעד המילה עצמה, הן כי ידע שלמרות הכל הדבר ייעשה, והן כדי שלא יכירו בו כי הוא הקיסר.

כשהגיע המוהל לעשות את שלב המציצה, כאן כבר פקעה סבלנותו של הקיסר לחלוטין, שכן דימה בנפשו שהמוהל רוצה לנשוך את התינוק, לא פחות ולא יותר. אם עד כה, הצליח הקיסר להתאפק ולא לחשוף את זהותו, הרי שבאותם שניות בהם ראה את המוהל מתכופף לעשות את המציצה, כדת משה וישראל, לא יכול היה הקיסר לשים מעצור בנפשו, ובפתע פתאום הוא קפץ ממקומו והשמייע זעקה שנשמעה בכל היכל הבית כנסת: הפסיקו מייד! אל תעשו כלום יותר לתינוק! ראו הוזהרתם!

הנוכחים הביטו סביבם כשהם משתוממים: מי הוא זה אשר מלאו ליבו לעשות כן?! מי הוא זה שהרהיב עוז בנפשו לצעוק במהלך הברית ולהפריע את סדר קיומו המקודש?! ולמרבה פליאתם הם רואים כי האורח הלא מוכר, זה שמקרוב בא ואין איש היודע מהיכן הוא, הוא זה הצועק. הם כמובן ביקשו להשתיקו ואפילו לסלקו בבושת פנים מבית הכנסת, אלא שאז הקיסר המוסווה תפס כי הסובבים אותו אינם יודעים מי הוא, והוא נעמד וצעק בקול: דעו לכם כי אני הוא הקיסר פרנץ יוזף, אשר מלכותי עליכם! ואני מזהיר אתכם שלא לעשות כלום לתינוק.

בת רבים כי באותם רגעים ממש נעצרה המגיפה כליל, חולים חדשים לא נדבקו במחלה ואילו החולים שכבר נדבקו החלו להרגיש טוב יותר עד שהתרפאו לגמרי ברפואה שלמה.

כך ראו הכל שהצמח דוד מדינוב פעל ישועה גדולה עם מילים אלו: שניידן, רייסן און בייסן דאס איז צופיל! כאומר ומבקש שהקב"ה יביט לצרות ישראל ויראה כי כבר כשל כוח הסבל.

את שלשת חלקי המילה, המילה הפריעה והמציצה, מרמז רבינו האור החיים הקדוש בתוך דברי הפסוק (ויקרא יב א): 'וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בָּשָׂר עֶרְלָתוֹ, והוא מבאר, ש'מילה' שהוא כריתת הערלה, עליו כיוון הכתוב במה שאמר 'מוּל', שפירושו, יכרות. וה'פריעה', שהוא מה שפורע וקורע עור הדק לשניים ואין צריך לכרות, עליו כיוון הכתוב במה שאמר 'בשר', שפירושו, יעשנה כבשר שאין בו חיות, ועור הפריעה אינו חוזר וחופה עוד את העטרה. וה'מציצה' שהוא סילוק דם המזוהם של שני בחינות אלו, הערלה והפריעה, לצד היותם חלק אחד מגוף יש להם חלק בדם האדם, והוא מעורב בכללות האדם וציוה ה' למצוץ דם זה לצד שהוא גם כן בחינת ערלה, והוא מה שרמז באומר 'ערלתו'.

ממשיך רבינו האור החיים הקדוש ומסביר ששלשה חלקים אלו באים כרמז על הסרת הקליפות, כי הנה אמרו בספר הזוהר הקדוש (השמטות ח"א רסב) כי יש ארבע קליפות הסובבים את בחינת הקדושה, והוא בסוד 'גינת אגוז', והנה המתבונן יראה וימצא שבאגוז יש ארבע

הקיסר שלף מכיסו תעודה מיוחדת שסמל בית המלוכה מוטבע עליה, כך שכל הנוכחים הבינו היטב כי הם עדים כאן למחזה היסטורי נדיר ביותר: הקיסר הגדול, שמלכותו בכל משלה, עומד בבית כנסת יהודי קטן כשהוא מחופש ליהודי, וצועק בקול גדול. איש לא העז לפצות פה ולצפצף שמא יואשם במרידה במלכות. היחיד שניצל את הרגעים של המהומה הגדולה שנוצרה עם זיהויו של המלך היה המוהל שהשלים את המציצה על הצד היותר טוב.

כיון שנחשפה זהותו של המלך, הכל חרדו לקראתו והוא נענה ואמר להם, בשפה הגרמנית הדומה לשפת האידיש, את הסיבה שהביאה אותו לצעוק: שניידן, רייסן און בייסן דאס איז צופיל! גם לחתוך וגם לקרוע וגם לנשוך - זה כבר מדי הרבה על תינוק חסר ישע. כל עוד שזה היה רק חיתוך, החרשתי, כשגם קרעו, התאפקתי יותר וגם החרשתי, אולם כשרצו גם לנשוך - זה כבר מדי הרבה ולא הייתי מסוגל יותר להתאפק.

את הסיפור הזה סיפר הצמח דוד מדינוב באותה סעודת בוקר באזני בני החברייא. אלא שעם סיום הסיפור נעמד הצמח דוד על מקומו, וכשכל גופו רועד, צעק בקול גדול ובהתרגשות מרובה: שניידן, רייסן און בייסן דאס איז צופיל! לאחר הצעקה חזר רבי דוד והתיישב במקומו ובמשך זמן חזר לאיתנו ולמאור פניו כאשר היה בתחילה.

ויהי לפלא שתיכף עם השלמת הסיפור הפסיקו בני העיר דינוב להגיע אל בית המדרש ולבקש כי הרבי ישפיע רפואה שלמה על החולים. ואכן, כיון שסיימו את הסעודה, הרה"ק נכנס לחדרו ובני החברייא יצאו לשוק, נודע בשער

סוגי קליפות: הקליפה הראשונה היא הקליפה המורה המתייבשת ונופלת, הקליפה השנייה היא הקליפה הקשה, הקליפה השלישית היא זו שמפרידה בין חלקי האוכל, והקליפה הרביעית היא זו הדבוקה באוכל ונאכלת עם האוכל מחמת שהיא דבוקה בו, ואכן בחינת קליפה זו אינה מאוסה כל עוד היא מחוברת לאגוז, והיא נמאסת אלא בהפרדה מהאוכל.

וכנגד זה יש במצות ברית המילה להפריד מהאדם את שלשת בחינות הקליפה: הערלה היא כנגד אותה הבחינה הרמוזה בקליפה החיצונית של האגוז, הפריעה היא כנגד קליפת אגוז המשתברת, המציצה היא כנגד הקליפה שמפרידה בין חלקי האוכל וצריך לשולפה מבין האוכל, ועדיין נשארת בו בחינה הרמוזה בקליפה הדבוקה.

מעשה ונזדמן הרה"ק רבי גרשון חנוך מראדזין זיע"א ונפגש עם הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל. פתח הרבי מראדזין וביקש להוכיח לרבי חיים שיש גמרא מפורשת שאי אפשר להבין אותה כראוי לפי פשוטה אם לא יבארוה על דרך החסידות. הוציא הרבי מראדזין מהארון את הגמרא במסכת שבת, דפדף אל דף קלב בעמוד א', והחל מקריא: אמר קרא (ויקרא יב ג) 'וַיְבִיֹם הַשְּׁמַיִם יְמוֹל בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ' - ואפילו בשבת... מניין לפיקוח נפש שדוחה את השבת. רבי אלעזר בן עזריה אומר: מה מילה שהיא אחת מאיבריו של אדם דוחה את השבת, קל וחומר לפיקוח נפש שדוחה את השבת.

תהה הרבי מראדזין ושאל את רבי חיים: ילמדנו רבינו ויסביר לנו פשר קל וחומר זה שדרש רבי אלעזר בן עזריה, בשלמא אילו אכן הייתה נשקפת סכנה לאבר כשהוא אינו נימול,

והתורה התירה למול בשבת בגלל סכנה זו, הרי שאכן היינו יכולים ללמוד מזה קל וחומר ולומר שאם על סכנה של אבר אחד מותר לחלל את השבת, קל וחומר לפיקוח נפש מלא של כל אברי האדם, רמ"ח אברים ושס"ה גידים, שבוודאי גם הם דוחים שבת, אך הרי בברית מילה אין מדובר בכל סכנה כשהוא אינו נימול, ומה איפוא הלימוד וההשוואה מברית מילה לפיקוח נפש?

המשיך הרבי ואמר: אין זאת אלא מפני שאם הרך הנוול אינו נימול ביום השמיני הרי הוא מסתכן ברוחניות באבר זה, וזהו שדרש רבי אלעזר בן עזריה ואמר בקל וחומר: ומה אם בגלל סכנה באבר אחד מותר לחלל שבת, על אחת כמה וכמה שמותר לחלל שבת על סכנה של פיקוח נפש שיש לכל אברי הגוף. על כרחנו צריכים אנו לומר, סיים הרבי את הוכחתו, שאליבא דרבי אלעזר בן עזריה ברור שסכנה ברוחניות וסכנה בגשמיות הם בעלי משקל דומה לענין הלכה, ולכן אפשר לדרוש את הקל וחומר מרוחניות לגשמיות, ובוודאי שאי אפשר להבין חידוש שכזה אם לא על פי דרך תורת החסידות. רבי חיים שהקשיב בענין רב להוכחת הרבי, הסכים לדבריו וקיבלם בתשואות חן.

ויש להוסיף ולהטעים את דברי הרה"ק מראדזין, כי הנה לא זו בלבד שבדרך הפשט אין עניין של סכנת נפשות לרך הנימול כשאין עושים לו ברית מילה, אלא שעצם הברית מילה היא זו שנראית כסכנת נפשות עבורו, ועם זאת מצוה זו שקבלו עליהם בשמחה עדיין עושים אותה בשמחה, מבלי לחשוש כלל ועיקר. אלא שמכאן ראייה שלא זו בלבד שסכנה רוחנית שווה לסכנה גשמית, אלא שסכנה רוחנית מסוכנת עוד יותר, עד כדי כך ששווה לסכן את הילד ולמולו ובלבד שתסור ממנו הסכנה הרוחנית.

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' מל
ארמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנוזתו של מרן בעל התפארת שלמה זיע"א

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך